

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XX — Број 334
Субота, 24 мај 1958

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

БИЈА ЈЕ
ОСТАО САМ
УСРЕД ШУМЕ.
КРИЛАТИ КОЊ
КОЈИ ЈЕ
ОДНЕО
ЊЕГОВОГ
ОЦА
ВИДЕО СЕ
ЈОШ КАО
ТАЧКА...

ОЧЕ! ОЧЕ! ОХ,
СИРОТИ МОЈ
ОТАЦ! ИЗГУБИКЕ
СЕ... ИЛИ ЋЕ
ПОГИНУТИ!

МОРАМ НАЋИ ФЛАША
И ОСТАЛЕ... ОНИ ЋЕ
МИ ПОМОЋИ...

ПОМОЋИ ДА НАЂЕМ
ОЦА! КАКО ЈЕ МРАЧНО
... МОРАМ ДА
ИХ...

... МОРАМ... МОРАМ... ОХ...

ОЧЕ... ОЧЕ! НЕ БРИНИ...
ЈА ЋУ ТЕ НАЋИ... ДО-
ВЕШЋУ ПОМОЋ... ФЛА-
ША... БРЗО...
ЈА...

ЈЕСТЕ ЛИ СИ-
ГУРНИ ДА СМО
НА ПРАВОМ ПУТУ,
ФЛАШЕ!

ДА... ТРАГОВИ
У МОКРОЈ
ТРАВИ СА-
СВИМ СУ
ЈАСНИ!

ЈА ДАН МАЛИ! САМ НОКУ
УСРЕД ШУМЕ... ИПАК ЈЕ
ОНАЈ ЧОВЕК КОГА СМО
ВИДЕЛИ НА КРИЛАТОМ
КОЊУ БИО ЊЕГОВ ОТАЦ!

ОЧЕ...
ЈА САМ...
ФЛАШЕ...
КАКО СТЕ
СЕ ОВДЕ
СТВОРИЛИ?

ПОЛАКО, БИЛЕ...
НЕ НАПРЕЖИ СЕ...
ИМАО СИ ТЕШКУ НОК!
ПОСЛЕ ДОРУЧКА КРЕ-
НУКЕМО ДА ТРАЖИ-
МО ТВОГ ОЦА!

АЛИ КАКО?
ДА ПРЕТРАЖИ-
МО ЧИТАВУ
ПЛА-
ТУ?

НЕ БРИНИ! ТАЧНО СМО
ЗАПАМТИЛИ У КОМ ЈЕ
ПРАВЦУ НЕСТАО КРИ-
ЛАТИ КОЊ! ОДЛЕТЕО
ЈЕ ПРЕКО ВИ-
СОКИХ ПЛА-
НИНА...

АХА... УГЛЕДАЛИ СМО
ГА БАШ У ТРЕНУТКУ
КАД СМО НАШЛИ НА-
ШЕГ МИКРОБА... ЛЕТЕО
ЈЕ СТАЛНО У ИСТОМ
ПРАВЦУ!

ХЕЈ!
ЈЕСТЕ ЛИ
СИГУРНИ
ДА СМО
НА ПРАВОМ
ПУТУ?

АХА!

ДА ЛИ
ЋЕМО ГА
НАЋИ
ЖИВОГ?
БЕЗ
ХРАНЕ...

НЕ
БРИНИ,
БИЛЕ...

... У ПОСТАВИ ЊЕГО-
ВОГ ОДЕЛА ИМА КОН-
ЦЕНТРАТА ХРАНЕ И
РАЗНИХ ЛЕКОВА ЗА
ЧИТАВУ ГОДИНУ
ДАНА!

У МЕЂУВРЕМЕНУ, ... НЕКИХ
500 КИЛОМЕТРА ДАЛЕКО...
МАЈКО! МАЈКО! НАШ СЛИТ СЕ
ВРАТИО... НОСИ НЕКОГ ЧОВЕКА...
РАЂЕНОГ
ЧОВЕКА!

У ОВОМ БРОЈУ:

- МАВИОНИЧАР ХУДИНИ
- ЧОВЕК БЕЗ ТЕЖИНЕ
- И ЛАВ СЕ БОЈИ МАСАЈА

• СТРИПОВИ:

Хајдук Станко, Па-
ја, Флаш Гордон, Ми-
ки, Мали гаучо, Не-
знани витез, Стари
Жућа, Томахаев и
прича у сликама Од
Икара до ракете.

Кокосова Острва се налазе у Тихом Океану, између јужних обала Костарике и чувеног архипелага Галапагос. Под раскошним небом југа, окупан у преливима дугиних боја и бременит сочним плодовима које му је даровала бујна природа, тај кутак је столећима претстављао колеску гусара и пирата.

Може се сматрати да је право гусарско доба почело крајем XVI и трајало све до почетка XIX столећа. Темељива давине свих великих гусара били су постављени у „троуглу сигурности“ између Кокосових Острва: Палме, Галапагос (или острва Корњаче) и острва Дрејк (по чувеном имену гусару). Ту су пирати свих народности налазили уточиште да се опораве од задобијених рана, да изврше превратку оштећених бродова и обнове резерве воде и хране. На тим острвима за која се још ниједна држава није интересовала, окућали су се под амблемом мртвачке главе гусари из Нанта, Бристола и Бостона и стварали праве државице.

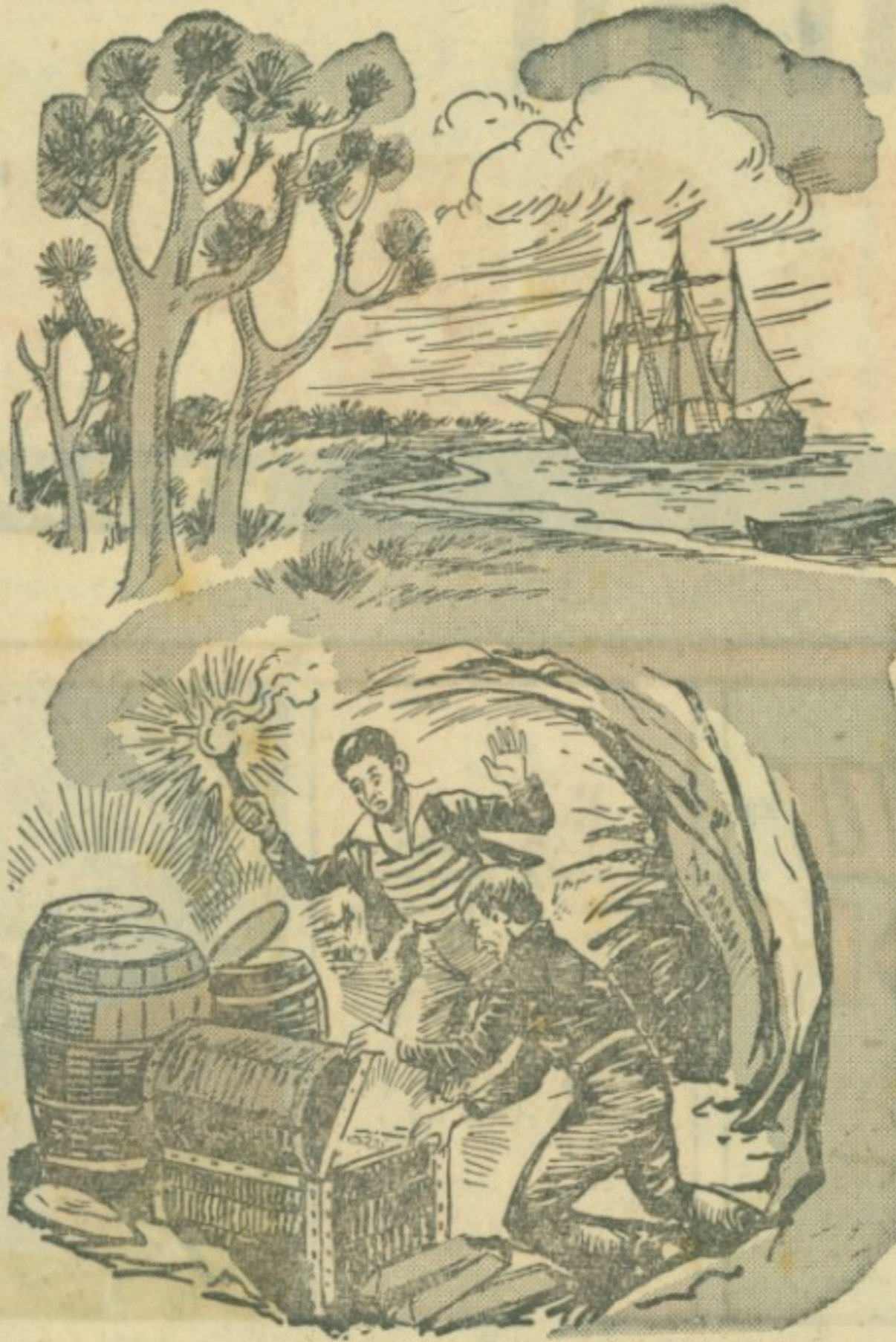
Најчувенији од свих гусарских вођа био је енглески капетан Девис. У једној огромној пећини на острву Галапагос наредио је да се стално обавља резерва од 200.000 килограма сира, а у другој је чувана велика резерва сушене козетине и корњачиног меса. Пред крај XVII века Девис је опремио свој чувени гусарски брод „Рај нежење“, а око себе је окупио познате гусаре тог времена Дампнера, Вафера, Цона Кука и неколико других.

Пошто су у заливу Гвајаквил заробили три шпанска брода натоварена скупоценим аборосовим дрветом Девис је одлучио да створи и праву гусарску државу. На острву Дариен уз помоћ хиљаду црнаца издарио је темеље граду Санта Марија где је почела експлоатација богатих рудника злата. Ипак је његово главно упори-

ште остало на Кокосовим Острвима које су робови претворили у праву ратно-поморску базу. Морски пустилови не би били оно што су кад би могли дуже да издрже стегу грађанског живота — убрзо су дигли једра и са флотилом од десетак бродова кренули у пљачку по Панамском Заливу.

У то време се банда гусарског „адмирала“ која је већ бројала близу 500 људи увећала са 200 Француза и 80 Енглеца, све окорелих морских вукова. Њима се ускоро придружило још 64 Француза и нешто Холанђана тако да је Девисову армаду сачињавало десет бродова и 960 људи. Девис се често није устручавао да напада чак и најбоље наоружане конвоје које је вице-краљ Перуа сваке године слао у област Панама.

Чувен је био напад Девисових гусара на шпански град Леон у Перуу који је потпуно опљачкан. Том приликом је погинуо гусарски ветеран Енглец Сван који је имао 84 године. Служио је још под Кромвелом а затим је 60 година провео у гусарењу. Мада још снажан као бик он је заостао иза главнине гусара и на друму су га усамљеног и пијаног пресрели шпански браноци. Девис је својом мускетом убио једног за другим тројицу, али је четврти сјужио куршум у

Кокосова Острва

главу старом Свану. Сви гусари су га својски оплакали.

Девис није био обичан гусар и на време је почео помисљати на пензију. Пљачка града Леона му је донела зараду од 300 милиона данашњих француских франака, а поред тога целог живота је он од својих гусарских прихода правно уштедевине. Једног дана, крајем 1688 године, он се из-

губио из зачараног пиратског троугла на обалама Костарике и више се никада није појавио. Искористио је један позив енглеског краља по коме се сваком гусару опраштају сви његови злочини под условом да се покаје и врати грађанском животу. Девис се са својим богатством вратио у Енглеску где је постао примеран грађанин и богобојажљиви верник. Умро је у својој кући и сахрањен с највећим почастима 1705 године.

После Девиса прославио се капетан Бартоломеј Шарп када је у Панамском Заливу заробио перувијанску галију Сан Педро где је нашао 40.000 златника и стотине килограма злата у полугама. Још већи подвиг претстављао је заробљавање једног од највећих бродова тог доба, шпанске галије Розарио. На њој је Шарп нашао десетине ковчега пуних злата, стотине буради коњака и финих вина, 700 сандука сребра намењеног ковници у Лими и много накита. Пирати нису веровали да је то сребро већ калај па су више од половине сандука побацили у море а од осталог метала направили метке за пушке. Тако су гусари због незнања испустили највећи плен у историји гусарства.

Један од најчувенијих гусара после Девиса и Шарпа био је Италијан Бенито Бонито који је харао на почетку XIX века. Он је у једној пећини на Кокосовим Острвима сакрио 733 златне полуге, 263 сабље са златном дршком и 6 милиона пезета у сребру.

Чувено је и благо Исусоваца из Перуа који су умали пред револуцијом у Лими. Преко три милиона пезета у злату, што износи око три милијарде данашњих француских франака, они су поверили неком капетану Томпсону, команданту брода Мери Дир. Стари капетан који је дуго година живео поштено без размишљања се одметнуо и са својим огромним богатством придружио банди Бенита Бонита.

Више од 20 година касније, у пролеће 1844 године, неки млади Канађанин Китинг ишао је из Ливерпула у свој родни град Свети Јован на Новој Земљи. Путовање преко океана је трајало 60 дана и на броду је упознао једног старог али снажног и бодрог човека упућеног у све тајне поморства. С њим се убрзо спријатељио и позвао га својој кући у госте. После мало устезања незнацац је прихватио позив. Једне вечери, када је друштво

било при пићу гост је саопштио својим домаћинима да је он главом некадашњи гусар Томпсон који се био придружио пирату Бониту. Дошао је у Америку да трага за благом сакривеним на Кокосовим Острвима и позвао је у помоћ Китинга, Младић је одушевљено прихватио понуду и цела ужа и шира породица је потпомогла читав подухват, као и градњу и опрему брода. Пред сам полазак Томпсон је умро од старости а на далеки пут су кренули Китинг и његов пријатељ Брэг са картама и свим потребним подацима о пећини и благо у њој. Да би опловили Огњену Земљу и стигли до Кокосових Острва Китинг и Брэг су провели на броду 73 дана. Чим су бацили сидро њих двојица су сели у малени чамац и одвезали до обала острва. Пећину су убрзо нашли и у њој... баснословно благо. На гомили су се налазиле полуге нешто потамнелог сребра, ковани златни новац и златне полуге, бурад опточена гвозденим обручима крцата дукатима, пјастрима и другим новцем, крстови од дијаманата и смарагда, рубини, топази, берили, сафири, опали, гранати и разно друго драго камење велико као голубија јаја.

Када су се вратили на брод они нису могли сакрити до које је мере откриће из Али Бадине пећине узбудило њихове духове. Посада је одмах схватила о чему се ради и побунила се. Сви су урлали у један глас: „Благо! Благо!“ Китинг и Брэг су затворени у једну кабину и вођ побуњеника, нека људина по имену Тељеран, захтевао је да посади до јутра издаду тајну о благо са острва или ће обојица изгубити главу. Морнари су се преко ноћи напили и отворили све боце рума и бурад с финим винима. Китинг и Брэг су искористили прилику и у највећем чамцу умакли са брода снабдени са нешто хране. Само четврт сата касније они су били у пећини на Кокосовим Острвима и напунили су чамац златом, сребром и драгим камењем. Затим су сложено завесали према обали Костарике рачунајући да им неће бити потребно више од четири-пет дана да стигну до ње. Време је било топло а море тихо. Катастрофа је ипак дошла неочекивано. Чамац са теретом злата, драгог камења и бисера наишао је на подводни спруд и одмах је потонуо. Брэг се утопио а Китинг се једва спасао и доплатио до обале. Нико није веровао његовим причама. Било је потребно две године да ради

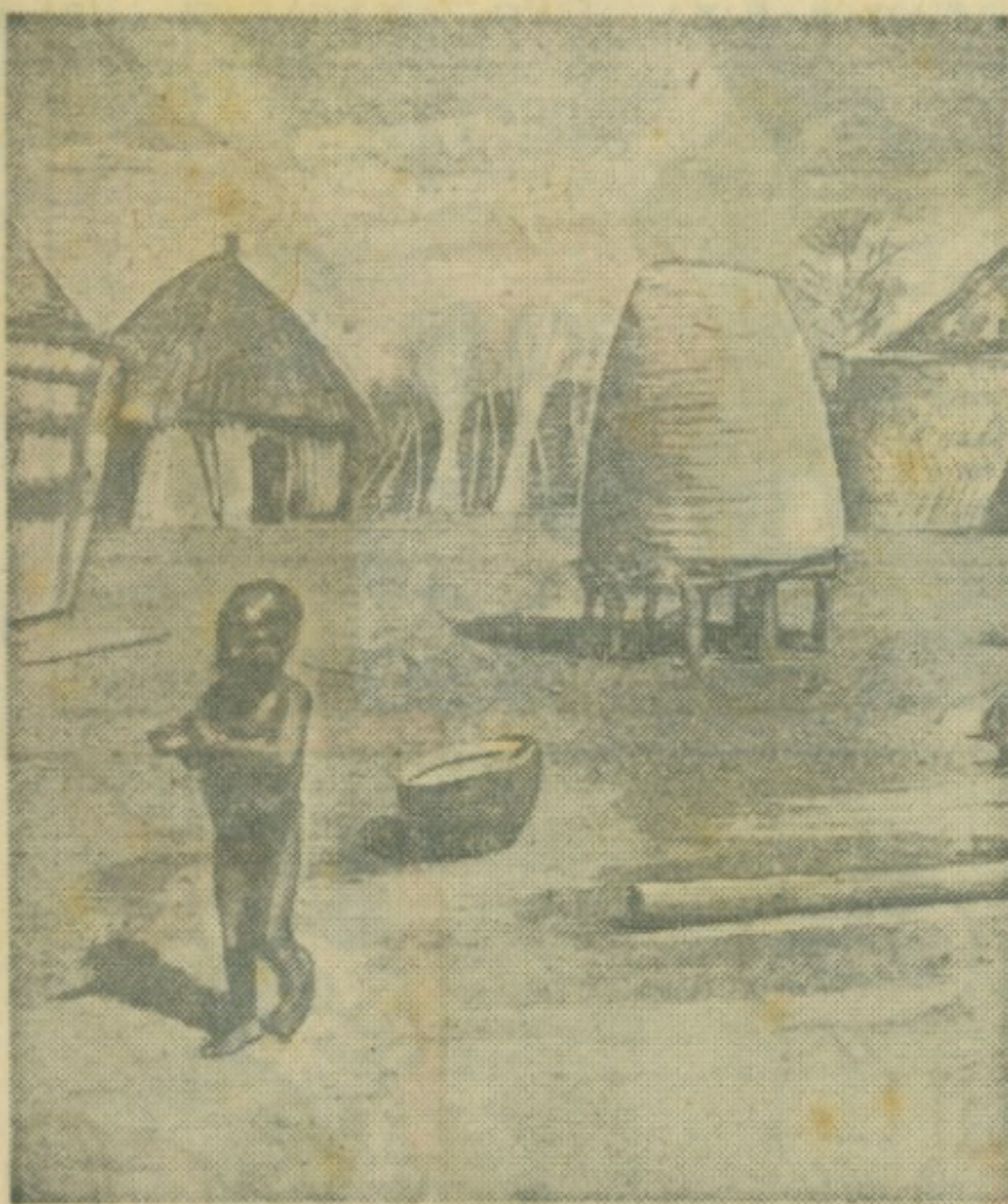
успут најтеже послове да би стигао до свог родног места Светог Јована на Новој Земљи. Ово страдање излечило га је од страсти за благом о коме годинама више није проговорио ни речи.

Једног дана испричао је тајну о Томпсону благом благом Николу Фиццераду и отада настаје највећа трка за благом у историји. Китинг је решио да пође са Фиццерадом, али га је смрт спречила да се оствари њихов подухват. Млада Китингова жена се затим удружила са неким Хекетом, купила бродић „Аурору“ и кренула на далеки пут. Нажалост, Хекет није био добар поморац и после више месеци проведених на пучини они су остали без хране и новца а нису успели чак ни да пронађу Кокосова Острва. Једну од највећих експедиција на Кокосова Острва организовао је капетан британске ратне морнарице Шрапнел 1896 године. Због свог подухвата отпуштен је из службе а британски адмиралитет је донео наредбу по којој се свим ратним бродовима Њеног Величанства забрањује да пристају на Кокосовим Острвима. Шрапнел је 1903 године на броду „Литон“ обновно експедицију и затекао је Кокосова Острва сва распорана динамитом. На камењу и старим стаблима могла су се прочитати имена многих пустилова који су већ два столећа трагали за благом у пећинама легендарног отока. Експедиција је имала сва потребна средства и материјал за копање али ипак после десет дана мукотрпног рушења и поновног преоравњања острва ништа није нађено.

У то време на острву је живео неки Гислер, доброволник Робинсон, са својом женом. Саградио је дашчару, гајио живину и неколико коза, хранио се воћем којим је природа обилно даровала острво и трагао за благом. Самозвано се прозвао гувернером острва Ко-

кос и власти Костарике су признали његову титулу. За 20 година трагања Гислер је нашао само један златник шпанског краља Карла III из 1788 године, а у неколико махова долазио је у сукоб са британским и америчким истраживачима, али су костариканске власти интервенсале увек у његову корист. Пред крај живота удружио се са неким енглеским милионаром лордом Фицвилјајмом који је на острво дошао парном јахтом, са 30 стручних радника и ронилаца, сандуцима динамита и неколико савремених машина-бушилица. Када су се после краћег трагања по околини вратили, затекли су неког Енглеца Арнолда Греја и још неке друге истраживаче који су динамитом рушили острво, подељено на зоне, али је између њих ипак убрзо дошло до правог рата. Боравак на Кокосовим Острвима је постао веома опасан: стене су летеле у ваздух а планине су претваране у прах. Долазило је до сталног обрачунавања између истраживача који су копали шанчеве и тукли се без милости. У периоду од неколико година забележено је више десетина рањених и око 20 мртвих.

Иако је рат на Кокосовим Острвима завршен радови на проналажењу блага нису били одмакли ни за корак. Лорд Фицвилјајм се у својој лепој, белој јаhti вратио у Енглеску а Гислер је и даље остао на острву где је умро 1915 године. Истраживачи свих народности и занимања су се и даље смењивали на острву: пилотионисани пилот, рентијерка из Бостона, банкар из Чикага, италијански војвода, три шведска инжењера, два португалска инжењера, руска певачица, левантински емио и други. Укупно је од 1915 до 1958 године на Кокосовим Острвима било 88 истраживача из 27 разних земаља. Па ипак, тајна Китинг Броговог блага остала је до данашњег дана нерасветљена.

КРАТКА ШЕТЊА

Ми стално „путујемо око овета посећујући далека копна и мора“. Сад завиримо у један, а сад у други кутак Земље који је нама непознат. На овој слици види се један делтић огромног афричког континента кога се више дотакло модерно доба ни у ком погледу. Он је онакв каква је био и пре више столећа. У њему су нетакнути: вера, обичаји, људска схватања, па и „архитектура“. То је једно село у коме има петнаест колиба од сламе а у њима живи петнаест породица. Цело село има око 200 мршавих говеда, неколико коза и десетак паса. Извор воде удаљен је од села око петнаест километара, а киша не пада по шест месеци у години. Пде је то село? Можда то није толико важно, јер таквих села има и данас доста у Африци.

Довиљави Шо

Велики британски писац Бернард Шо никада није имао пса, па ипак је деценијама на катини његове куће у Сент Лорјену стајала таблица на којој је писао: „Чувајте се пса — уједа!“ Наиме, Шо је сматрао да је једна таква „опомена“ на улазу најбоље средство против нежељених посетилаца.

Занимљиво је да Шоови наследници ни до данас нису скинули ову таблицу, вероватно зато што су, поред имања, наследили и његово мишљење о „чаробној моћи“ сличних опомена против незваних гостију.

Последњи остац брода »Баунти«

Пре извесног времена, амерички брод „Јенки“ допловио је на мало острво Питкери и дотерао робу. Међутим, људи-жабе које су пливали и ронили око брода наједном су наишли на један лангер. Био је сав обложен коралима. С лангером су издучали и неке друге делове. Стручњаци су утврдили да је тај лангер и све друго што се људи-жабе отворили последњи остац легендарног брода „Баунти“, који се тв једног дана пре 169 година био усидрио. Иначе, о побуни на броду „Баунти“ писали смо у нашем листу, а о томе је сниман и филм.

Пловени

ВРТОВИ

Чинампаси су били пловени повртњаци које су стари Астеци имали на језеру Текскоко у чијем се средишту налазило острво са астечком престолницом, градом Теноктитланом. Дрвени сплавови покривени земљом служили су у почетку за одбрану од не-

пријатељских напада. Касније су Астеци почели да на тим сплавовима гаје поврће, које је, кажу, својим квалитетом надмашивало оно из обичних повртњака. Због тога су плодови са пловених вртова били веома тражени, тако да су их извозили и у суседне области.

Скривена снага

У једном концертном клавиру скривена је снага којом би могло да се вуче 16 тона терета. То је, уствари, сила која држи у затегнутом стању многобројне жице у у-

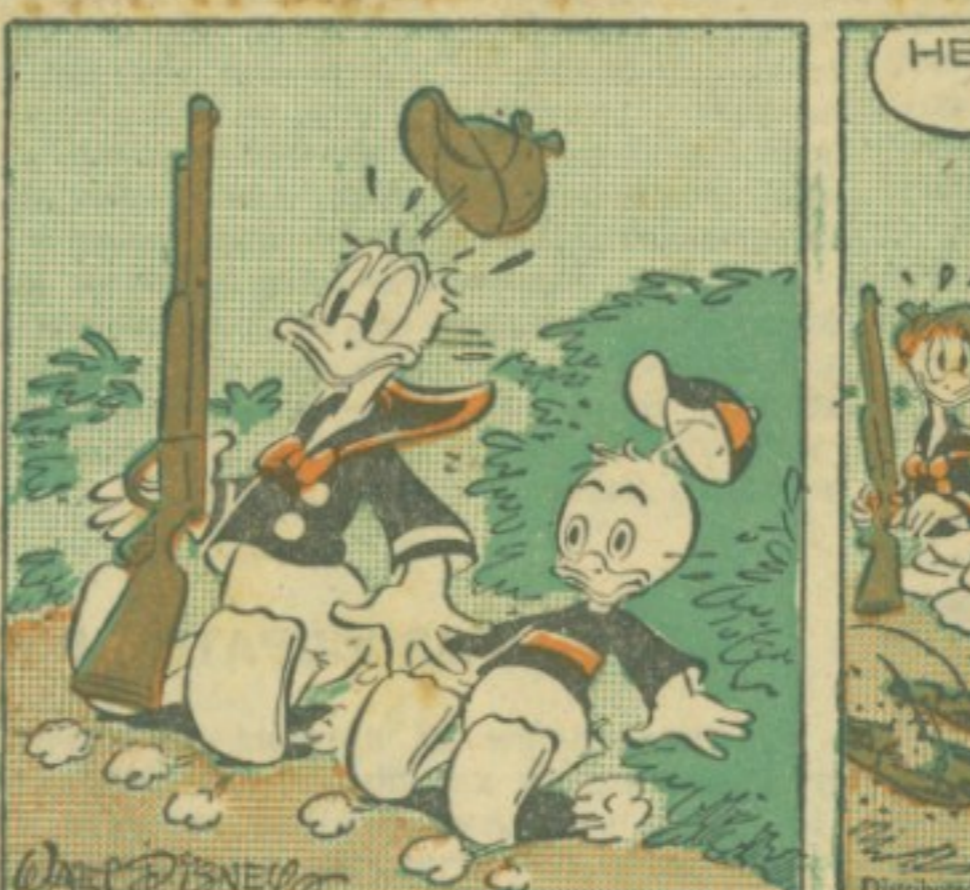
нутрашњости клавира. Стручњаци су израчунали да затегнутост сваке поједишне жице износи просечно 70 килограма.

Највећи лекарски хонорар

Доктор Луис Х. Родис из Сан Дијега, у САД, истраживао је једну необичну област из „историје медицине“; трагао је за највишим хонорарима који су икад исплаћивани лекарима. У догледној прошлости рекордер је свакако енглески лекар Томас Димс-

дејл. Њега је 1768 године руска царица Катарина II позвала да јој црпи сина против богиња и за ту услугу царски га наградила. Његов хонорар износио је данашњих двадесет милиона динара. Уз то је добио титулу барона и доживотно пензију од милион динара годишње. Још су му и путни трошкови били надокнађени. За време свог боравка у Русији Димсдејл је вакцинисао и децу многих племића, који су га за то посебно и богато наградили.

Обасна љосластица

У морима Далеког Истока често се налази на рибу тетродон (четворозуб). Њена увек отворена уста „наоружана“ су са четири зуба која личе на длета. Због тога је тамошњи рибари називају „исмевалом“.

Четворозуб је веома цењена риба у Јапану, где је позната под именом „фугу“. Јапанци је сматрају ретком попластницом. Али, уживати у тој попластници није безопасно. Наиме, месо неких врста рибе „фугу“ садржи у себи смртоносни отров, али које су врсте отровне — досад се још није могло утврдити. У сваком случају, по спољашњем изгледу немогуће је разлико-

вати отровну „фугу“ од не-отровне, па се с правом може

рећи да сваки онај који је једе ставља главу у торбу. Није онда ни чудо што у Јапану постоји изрека: „Ако намераваш да једеш фугу, напиши претходно тестамент“.

Статистике показују да у Јапану сваке године има просечно 150 случајева тровања овом рибом, од којих се око 100 трагично завршава.

ПОШТА ЗА ШЕСТОРИЦУ

У Хвилер Спрингсу, у Калифорнији, већ четрдесет година постоји пошта која је, вероватно, најмања на свету. Она служи само шесторици сталних становника овог места.

РОМАН С НЕКОЛИКО ЗАВРШЕТАКА

Пре своје изненадне смрти, 1870 године, Чарлс Дикенс је у наставцима објављивао роман „Тајна Едвина Друда“, који је остао недовршен. Нико није знао како је Дикенс намеравао да заврши овај свој роман, па су се међу многобројним читаоцима појавила разна нагађања. Неколико књижевника је написало завршетак романа и сваки од њих је упорно тврдио да је нашао најлогичније решење. Тако овај роман има неколико разних завршетака.

Брезе које -ирају

На брежуљку језера Боровог у Совјетском Савезу постоји једна необична брезова шума. Кад ветар дува, њена искривљена стабла изгледају као да ирају. Међутим, ста-

бла нешто мало даље од ових расту нормално. Један природњак каже да је ово свакако последица јаких ветрова који овде дувају. Своје тумачење поткрепљује тиме што су сва стабла искривљена само на једну страну, а почела су да се криве још као младике.

ЕСКИМИ НЕМАЈУ РЕЧ ЗА СНЕГ

Доктор Хојсер, председник америчког Антрополошког друштва, изнео је недавно занимљив податак да Ескимима, који живе у вечитом снегу, немају у свом језику реч за снег. Међутим, они имају неколико ре-

чи које се односе на структуру снежне површине. Интересантно је и то да Индијанци из племена Навахо у свом речнику немају реч „дати“.

КАД ЈЕ ЧОВЕК ДОКОН

Људи се баве разним, често веома чудним статистикама. Тако је неки докон човек израчунао да се једном обичном оловком може повући линија дуга 56 километара и написати просечно 45.000 речи.

МИЛИОНИ ПАСА И МАЧАКА У ВЕЛИКОЈ БРИТАНИЈИ

У Великој Британији има девет милиона паса и мачака који су регистровани и за које њихови сопственици плаћају таксе. Они потроше готово све количине увезеног китовог меса — преко сто милиона килограма годишње.

РЕКОРДЕРИ У СКИЈАЊУ НА ВОДИ

Лил Ли и Цим Аптон из Илиноиса, у САД, држе рекорд у скијању на води. Они су 4 јула 1953 године на воденим скијама прешли 400 километара низ реку Охајо за 12 часова и 45 минута.

Ламба — џејелара

На слици се види нова електрична лампа са округлим постољем које служи као пепељара. Али, она се не употребљава само као лампа и пепељара, већ и за пречишћавање ваздуха, углавном од мириса дувана. Наиме, горњи део шита испушта ултравиолетне зраке, али такве јачине да за људски организам уопште нису опасни. Топлотни круг овакве лампе уништава клице и непријатне мирисе у целој соби,

а и кисеоник се у мањим количинама претвара у озон.

ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

Ripley's

СИВА ГУСКА

ВАЗАРСКО ДЕЛО ПРИРОДЕ У БЛИЗИНИ СИДОБРА, У ФРАНЦУСКОЈ

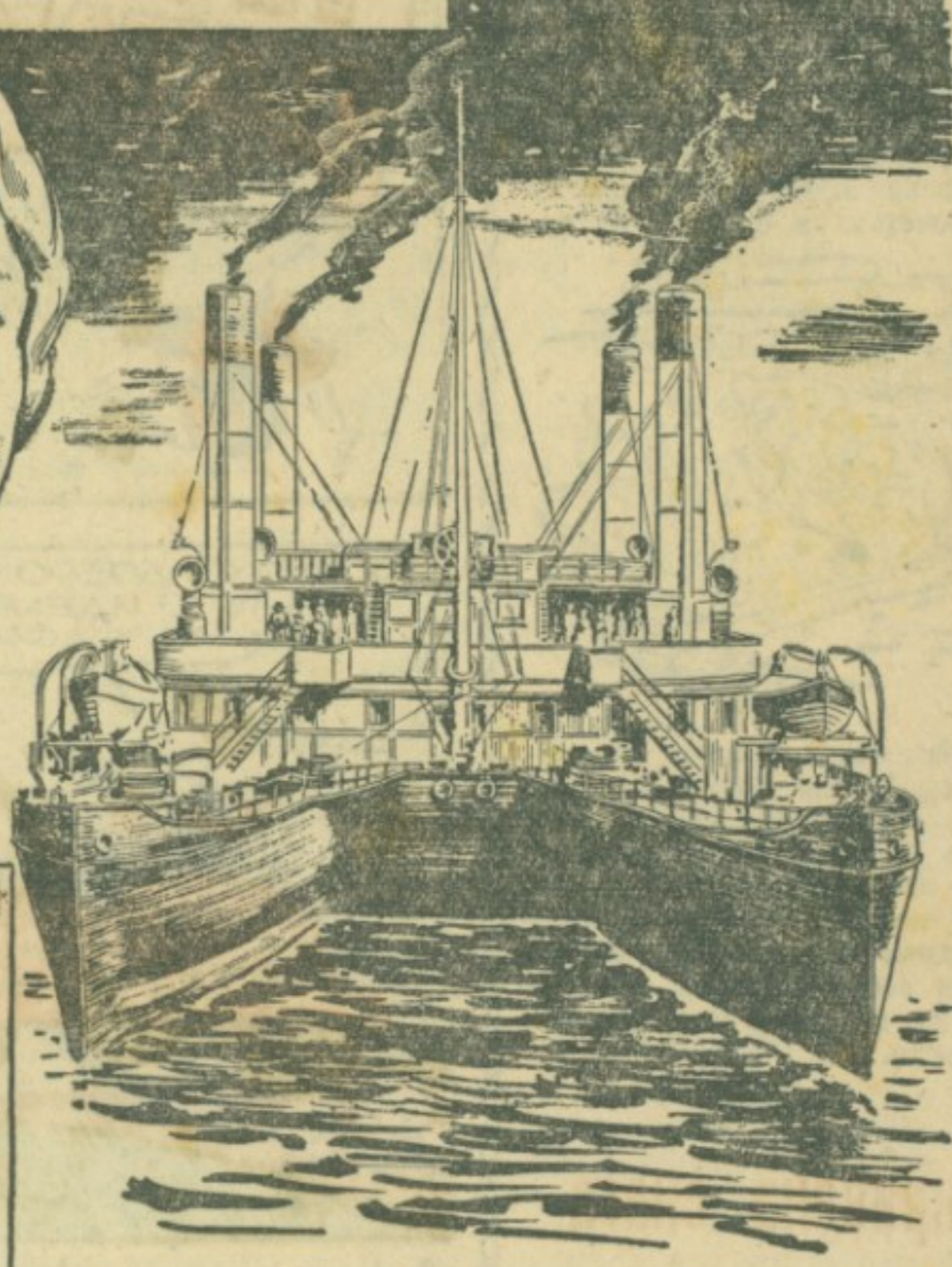
МАЛЕК ЕЛ КАХЕР I (1293) И МАЛЕК ЕЛ КАХЕР II (1298)

КОЈИ НИСУ БИЛИ НИ У КАКВОМ СРОДСТВУ ВЛАДАЛИ СУ ЕГИПТОМ
МАЊЕ ОД ПО ЈЕДАН ДАН
ОБОЈИЦА СУ БИЛИ УМОРЕНИ ИСТОГ ДАНА КАД СУ ДОШЛИ НА ПРЕСТО

ХИЛДЕГАРД ПИТЕРСОН

ИЗ ГРАНА РАПИАСА (САА) ДОБИЛА ЈЕ ЗУБЕ УМЊАКЕ У 60-ОЈ ГОДИНИ

БРОДОВИ СИЈАМСКИ БЛИЗАНЦИ

ИЗМЕЂУ КАЛЕА И ДОВЕРА САОБРАКАЛА СУ НЕКАД ОВА ДВА СПОЈЕНА БРОДА
КОНСТРУКТОР ЈЕ ВЕРОВАО ДА НА ЊИМА ПУТНИЦИ НЕЊЕ ДОБИТИ МОРЕКУ БОЛЕСТ

СРЕДЊО-ВЕКОВНИ СРАМНИ СТУБ

У ПИНКАФЕЛДУ (АУСТРИЈА), КОЈИ ЈОШ ПОСТОЈИ, БИО ЈЕ РЕЖИНИ СТУБ ТЕ ВРЕМЕ У ИСТОРИЈИ КОМЕ СУ ПРЕСТУПНИЦИ, КАЖЊЕНИ ДА БУДУ ЗА ЊЕГА ВЕЗАНИ, МОРАЛИ ДА ПЛАТЕ "КИРИЈУ"

ЗАМАК ДОНИНГТОН

КРАЈ ПУБЕРИДА (ЕНГЛЕСКА) УСТУПИЛА ЈЕ КРАЛИЦА ЕЛИЗАБЕТА АДМИРАЛУ ХАУАРДУ УЗ ГОДИШЊУ РЕНТУ ОД ЈЕДНЕ РУКЕ.

Кажњен због добре намере

Један добронамеран грађанин из Индијане, у САД, коме су досадиле бескрајне дискусије између градских и државних органа о томе ко је надлежан да покоси Централни универзитетски парк, отишао је тамо и лично покосио сву траву. Сутрадан је добио позив да плати казну од два долара — због кршења прописа.

да у том земаљском рају остане да проживи своје последње године.

Али, када је на купљеном великом имању подигао лепу кућу, Блек је пронашао да у том изобиљу дрвећа и биља недостају животиње, које би потпуно дочарале „земаљски рај“. Стога је одлучио да своје лепо имање обогати и примерцима разних животиња, разуме се вештачким. Оно што није могао да купи по аустралијским продавницама играчака начинио је сам.

Блеков врт данас привлачи многе туристе који се живе дрвеним крокодилима, медведима, носорозима, змијама, па

ХОТЕЛ КАСАРНА

На оригиналну идеју дошао је Френк Бајвотер из Пронтона, у Сједињеним Америчким Државама. С једним службеником као ортаком, отворио је хотел у коме се живи по строгом режиму: сваког јутра у пет и по часова све хотелске госте буди — труба, после тридесет минута гимнастике сви одлазе на заједнички доручак. Преподневни часови пролазе у „занимању“ које се под руководством једног блиског наредника изводи на теренима око хотела. Правила службе обухватају прозивку, намештање кревета „под конач“, маршеве итд. Повече се свира тачно у десет часова.

Чак и у једној невојничкој земљи као што је Америка, многи ветерани радо се сећају војничког живота. Свакоме од њих је допуштено — уз плаћање хотелских услуга — да се потсети на то време. — каже сопственик. Таквих има, изгледа, доста, јер су све собе у хотелу увек резервисане по неколико месеци унапред.

Од најмањег до највећег

У Америци се сада израђује читаву серију разних типова хеликоптера. С-56, највећи од њих и истовремено највећи хеликоптер на свету, може да прими 26 путника. Најмањи је 47-К, који носи свега две особе. Прочућавају се планови за изградњу још мањег модела, за само једну особу.

Електронско око

У САД је усавршена електронска направа за мерење раздаљина која даје резултате преко сваког очекивања. Помоћу ње могу се измерити удаљености и до невидљивих места, с могућном грешком од 25 сантиметара на 65 километара. Овај систем мерења заснива се на одрашавању микроталаса.

Као Робинсон

Када је неки Албер Блек доспео у године за пензију прикупио је сву своју уштедевину и отишао далеко на југ Аустралије. У месту Нарби пронашао је необичну оазу суптропске флоре са најлепшом травом, боровима, еукалиптусима, мимозама и другим мирисавим и сеновигним дрвцима и биљем. И одмах је одлучио

чак и лутанима од дрвета, грдосијама с људским ликом и одевеним у одела од разних тканина.

ДВОСПРАТНИ ВОЗ

Прошле године на пругама у Источној Немачкој почели су да саобраћају двоспратни возови. Један овакав воз дуг је 210 метара и у њему има 1300 седишта. Свако седиште оптерећено је са 202 килограма, уместо са 600 колико износи оптерећење у обичним вагонима.

НОВ АПАРАТ ЗА ТРАНСФУЗИЈУ КРВИ

Најновији апарат за трансфузију крви, израђен у Америци, састоји се од једне кесе од пластичне материје у којој се налази крв, а која се ставља испод плећке болесника или ранјеника, који је у лежећем положају. Из те кесе води танко гумено црево дебљине један до један и по милиметар, на чијем се крају налази игла која се увлачи болеснику у вену. Тежина тела је довољна да врши притисак на тај апарат да би се извршила трансфузија.

ПРОЗОРИ ПРОТИВ БУКЕ

У Енглеској су пронађени прозори против буке који се састоје од два окна постављена паралелно на растојању од неколико сантиметара и оивичена металном траком. Простор између њих испуњен је ваздухом који не садржи водене честице али пропушта топлоту. Међутим, никаква бука споља не може да допре.

У ВОДИ, ЗЕМЉИ И ВАЗДУХУ

Загаћеност ваздуха и природних извора воде микроорганизмима зависи углавном од годишњег доба и удаљености од насеља. У градовима, зими, у једном кубном сантиметру ваздуха има 3—4 хиљаде микроорганизма, и лети и до 10 хиљада.

У једном кубном сантиметру изворске воде, одмах пошто се појави на површини земље, количина микроорганизма може се изразити једноцифрним бројем. Исти је случај и с водом у поточницама који настају отапањем глечера, и то само при њиховим „изворима“. У речној води, изводно од већих насеља, у једном кубном сантиметру има и до десет хиљада микроорганизма.

Можда изгледа невероватно, али у кубном сантиметру земље-оранице број микроорганизма пење се и на неколико милијарди.

Његово занимање је: жандарм, а његова сипраси: змије

Током четири године швајцарски жандарм Рене Дитоа послао је више од две хиљаде живих змија научним лабораторијама своје земље. Ови спаки гмизавци — у питању су искључиво змије отровнице, — постали су његова страст. Све

своје слободно време он посвећује хватању змија у стеновиту пределу Жиси, на швајцарско-француској граници. Занимљиво је да ниједна змија није успела досад да га уједе. Међутим, признаје да је прве године, 1953, када је почео да их лови, проводио страшне ноћи када су му се привиђали огромни змијараци. Своје редовне пошиљке змија швајцарским лабораторијама врши о свом трошку, а није му никад ни на памет пало да прими хонорар који иначе добијају хватачи отровница за овакве сврхе.

КАЖУ...

Стручњаци са Универзитета у држави Висконсин, установили су да екстракт из опне овса спречава кварење зуба. Ако би се људској исхрани додао само један процент овог екстракта, каже се у њиховом извештају, кварење зуба svelо би се на половину.

Чување цвећа у соби

Зима за цвеће претставља период тишине и мира. За то време цвеће треба брижљиво чувати: поливати га врло умерено тек да се не би земља у саксијама пресушила. Топлота воде којом се залива мора да буде отприлике као температура ваздуха у соби. Јер ако би се поливало хладном настало би труљење његовог корена. Вода мора да буде чиста, а треба каткад попрскати и лишће.

Већина биљака не трпи топлоту, нарочито не сув ваздух од парног грејања. Зато је потребно на радијаторе стављати чиније с водом, као и између цвећа, а собе често проветравати, али пакљиво, јер растине не воли ни хладан ваздух. Уколико се цвеће држи у прозорима, треба имати у виду да је у њима температура нижа него у соби и зато га, за време великих мразева треба уносити у затворену просторију.

Чак се и лав боји „Масаја“ — каже пословица која се може чути у многим афричким племенима. Ко су Масаји? Зашто то племе, које живи између језера Викторије и вулкана Килиманџара, улива такав страх?

...Врела, сувом травом покривена степа! У подножју брежуљка, као да се прибило уз њега, лежи црначко насеље. Густа ограда од бодљикавог растлиња кроз коју ниједна дивља звер не може да се пробије опасује тридесетак сивкастожутих колиба поређаних у круг.

У селу је тихо. Око колиба послују жене одевене само у кратке сукње. Кувају месо са разним зачинама, али без соли, приправљају омиљене напите мушкараца: животињску крв помешану с млеком и ретко кисело овчије млеко. Неке од њих варе млеко — значи, у кући је неко болен: врело, кувано млеко сматрају Масаји најбољим леком. Старице чучећи крај огњишта, лаганим покретима туку масло у мањим посудама од тикве или муте мед у глиненим чинијама припремајући мирисно пиво.

Пригушен жагор запослених домаћица прекидају узвици и топот животињских ногу. Жене намах нећају у колибама, а кад се поново појаве једва их препознајеш: на вратовима су им шарене металне огрлице, у ушима огромне гвоздене наушнице; метални обручи красе њихове ошишане главе; широки колутови на рукама и ногама допуњају прописану женску „тоалету“!

Ниједна жена из племена Масаји не усуђује се да изиђе пред мужа без украса, јер се то сматра за неопростив преступ, раван издаји. Само док обављају кућне послове, у време кад не може да их спази ниједан мушкарац, оне могу да се ослободе украсних предмета који им отежавају кретање.

Непознате земље и народи

И ЛАВ СЕ БОЈИ МАСАЈА

Велико стадо оваца, волови и камиле полако улазе у стаје подигнуте напред села. Високи, стројни пастири пажљиво пребројавају своју стоку. Неки од њих то сврше брзо, другима треба много времена јер је и стоке у њих много. Најзад, затворен је и последњи тврдоглави марагац и пастири се повлаче у своје колибе.

Ни највећи оптимиста не би могао колибе Масаји-црначца назвати домовима: мушкараци се у њима не могу усправити. Половина колибе служи као остава, а друга половина подељена је опет у два дела — већи за мушкараце, мањи за жене.

Некада је једна породица

збије у једну колибу, јер су колонијалне власти одредиле посебан порез на сваку кућу.

...До вечери, кад почињу обредне игре, има још доста времена. Постири могу догледа се одмор и да вечерају. Домаћин куће обедује сам, одвојено од жена. Чак му се даје и посебна посуда — никако она којом се служе жене. Ни деца ни жена не смеју да узнемире главу породице док се одмара на постели начињеној од животињских кожа и суве траве. До душе, мукање теладзи иза преграде смета пастиру, али он се на њих не љути, напротив, он их с пуно љубави дозира по именима, разговара с њима као с децом. Лепо поступање с домаћим животињама закон је за Масаје.

Масај није само сточар, већ и војник. Кад напуне четрнаест година дечаки ступају у ратничке одреде. Тек кад ту отслуже петнаест година и плати порез за невесту, мушкарац може да се жени и да витко коље и мач замени пастирским бичем.

Сваки војни одред има свој знак нацртан на штитовима

Масаји вршили изненадне нападе на земљорадничка племена — отимали храну, убивали заробљенике. Отуда је и постала пословица о ратоборности и свирепости овог племена. Међу Банту-цима и данас постоји молита: „Да се нико од нас не сретне с Масајима, лавовима и слоновима“.

Међутим, до сусрета Масаја и земљорадничких племена долази врло често: они између себе воде живу трговину, која се не прекида чак ни онда ако племена ратују међусобно. Тада трговину воде жене, јер према старом обичају оне могу одлазити на територију кога било племена, чак и у време рата.

Захваљујући јакој војној организацији Масаји су све до почетка 20 века — знатно дужи не остали афрички народи — сачували своју независност. У борбама с немачким и енглеским колонијалним снагама племе је изгубило много људи, много стоке и своје плодне северне покрајине.

...Увече из свих колиба потеку људи на главни трг усред насеља. Многи су своја одела украсили свежом травом. Дуго и усрдно призивају врховног бога Нган: да ороси њихове пашњаке и помогне им у сутрашњем лову. Затим се пале ватре.

Молитве престају; њих замењају ритуалне игре: ратници бесно наспру један на другог. Њихова лица боје чоколаде са уским очима и истакнутим јабучицама одражавају одлучност и непомирљивост. Звоне тешки гвоздени колутови у ушима, лепрша прамење косе намазано мешавином масла и црвене глине.

Постепено се ритам игре стишава, ватре јењавају. Дан је завршен.

Не зна за бол

Захваљујући свом примитивно развијеном нервном систему, риба кад је ухваћена на удицу или у мрежу не осе-

ћа бол, већ мање-више неку врсту нелагодности. Тако бар сматрају неки научници.

НАЈСТАРИЈЕ ВОЋЕ

Грожђе се сматра да је најстарије воће које се гаји.

Човеку грожђе служи као храна и пиће већ више од шест хиљада година.

»Путујући« рингишпил

Надалеко чувени француски атлета Андре Гал, иако је већ превалео шездесету годину живота, још увеселава и усхићује гублику широм Француске, Италије, Швајцарске и још неких земаља Европе.

Он је деценијама, као наш атлета Алексић, изводио бравуре. Зубима је успевао да задржи два спортска авиона да узлете сваки у супротном правцу, заустављао тракторе, чак и бундокер, моторни бродови — реморкер, петорицу мотоциклиста да крену с места итд. У последње време он путује по градовима и селима са својим рингишпилом са шест седишта за одраслију децу, држи га на глави, а даје му залет једном руком.

Према писању француских листова, овај необични шездесетогодишњи атлета је у стању да с најкраћим прекидама читав дан „служи као стуб“ своје вртешке за малу и одраслију децу.

НЕ ЗНА НИ ВИТЕЗ

У ОЧАЈАЊУ, НЕЗНАНИ ВИТЕЗ ЈЕ ПУСТИО СВОЈ СОКОЛА...

НАЈБИ НЕКИ ПРОЛАЗ КРОЗ ПЛАМЕНИ ЗИД, СОКОЛЕ... ИНАЧЕ СМО ЈА И РОНА ИЗГУБЉЕНИ!

ОСТАТАК ДАНА ПРОВЕО ЈЕ НЕЗНАНИ ВИТЕЗ КРОЗ ПЛАМЕНИ С ЈЕДНОГ КРАЈА ШУМЕ НА ДРУГИ... АЛИ...

ЧУДНО! СВЕГА ДВЕ ПЛАМЕНЕ СТРЕЛЕ... А СЕР ЕДВИН МИ ЈЕ ОБЕЋАО ТРИ!

МОРАМ СЕ ВРАТИТИ У ЗАМАК... ИНАЧЕ ЋЕ СЕР ЕДВИН ПОГОДИТИ КО ГАМ! АЛИ, ШТА ЈЕ СТРЕКОМ ПРЕТЊОМ? СЕР ЕДВИН УВЕК СПРОВОДИ У ДЕЛО СВОЈЕ ПРЕТЊЕ!

ЗАСЛЕПЉУЈУЋА ВАТРА... СВЕДА НАОКОЛО!

ПУШИМ СЕ... НЕ МОГУ ВИШЕ!

НАЈЗАД, КАД СЕ СПУСТИЛА НОК, НЕЗНАНИ ВИТЕЗ ОСТАВИО ЈЕ СВОЈ ОКЛОП И...

НА ДОМАКУ ЗАМКА, БРАЈЕН ЈЕ ВЕЗАО ДВЕ СТРЕЛЕ ЗА ЈЕДНО МЛАДО ДРВО, А ДРВО САВЬО У ЛУК...

А ОНДА...

КАД УЖЕ КОЈЕ ДРЖИ ДРВО ПРЕГОРИ, ОНО ЋЕ СЕ УСПРАВИТИ И ХИТНУТИ СТРЕЛЕ ПРЕКО ЗИДА ЗАМКА!

СВРШИЛО СЕ

Зелени змај из ХРАСТОВИХ ШУМА

— Нађите тог човека, — наредила је царска кћи. — И нека дође овамо.

Царичини људи нашли су човека и довели га у двор.

— Кажите ми ко је израдио ову тканину, ево, већ педесет година не зна за време и старење! — рече царева кћи.

Човек отвори шаку и сви угледаше на његовом длану велику гусеницу зелену као смарагд која је личила на змаја с кинеских порцеланских шоља.

— Ево ко је израдио ту белу тканину! То је рођени брат дудове бубе-свилопреље. Он живи и умире, али његова нит никад не стари.

— Каква нит? — зачуди се царева кћи.

Тада јој човек показа чауру која је потсећала на голубије јаје, а била је саткана од танких, испреплетаних нити.

— Видиш какву је чудесну чауру исплео овај мали зелени змај, по каквим је недокуцивим путевима протегао своју нит. И само онај који орцем пође његовим траговима дознаје тајну.

— А шта то значи? — запитала царева кћи.

Али, човек је већ био отишао.

Тако гласи легенда о тајни кинеске свиле, о тајни храстова свилене бубе.

Више од 250 година у Кини се, поред свилене бубе која се храни дудовим лишћем, гаји и такозвана храстова свилопреља. Касније је ова врста свилене бубе пренета у Јапан, Шпанију и многе друге земље. У Манџурији се 20 процената земљишта налази под храстовим шумама у којима се гаје гусенице храстова свилопреље, која је много издржљивија од дудове и којој није потребно толико пажње и неге.

Крик галеба

Кад домете на море, онда видите много штошта чега на копну нема. Уживате у мирису ваздуха, дивном валаску сунца, ваше очи не могу да се одвоје од оног чудесног преливања вечно немирне површине мора на месечини итд. Једна од тих лепота је и стајни и одмерени лет галебова и њихово муњевито слетање у воду, где лако ухвати ribu, а затим узлете, поједу плен, па се спусте на површину да се мало љубушкају или стану на неку стену да се одморе и растресу своја снажна крила. На слици видите једног галеба у необичној пози која је занела фоторепортера Валтера Кича из Ричмонда, у америчкој држави Индијани. Стао је и фотографисао га. Слици је дао име: „Крик галеба“.

Галеб је становник огромног простора земље. Постоји више врста и ланк их тешко препознаје у слободној природи. У нашој земљи живи око двадесет врста. Галеб је иначе становник мора и копна. Он може данима да живи далеко од земље, јер је изврстан летач. Једна врста галеба, такозвана америчка дугорепа чигра (Sterna paradisaea) годишње превали око 40.000 километара — пулујући од Канаде до Антарктика и назад. Галеб обични (Larus rudibundus), који живи на Јадрану, велик је као врана. Лети му је глава загаситоморке боје, а змији бела. Веома брзо лети и прати лађе скучљајући отпатке хране. Није пробирач; храни се сваковрсним морским животињама, а највише рибом. Пљачка и гнезда других птица, једе јаја, па и младунчад; вечно је гладан. Добро се сналази и кад почива на немирним татасима.

Галеб воли да вађе и на копно. Има га и на Дунаву и у околини Београда, па и даље. Може да се припитоми. На слици је галеб сребрнасти (Larus argentatus). Перје му је дивне беле боје док је на леђима сивоплаве. Кљуц му је жут, а ноге бледорозене. Живи у северном делу Европе и Америке.

Галеб се убаја међу најбоље летаче. Има шуга шпљаста крила, реп развијен и издужен, а тело вretenасто. Може чак добро да шета и по равном терену и по стенама. Кљуц му је снажан и веома оштар. Воли да живи у друштву и добро чува своје младе.

Како да се овако догодило: пре три стотине година родила се кинеском цару ћерка. Са свих страна, из свих земаља, новорођенчету су доносили поклоне. Било је ту бисера из Индије, злата из Африке, тепиха из Персије. Једног дана стигао је у дворца неки непознат човек. Он је ставио у колевку комад обичне беле тканине и рекао:

— Нареди, свемоћни царе, да од ове тканине начине за-

стор над колевком. А кад твоја кћи порасте, нека јој то буде застор за носилку. И ако икада твоја кћи поведе војску у бој, нека од тога комада направе шатор за њу. Тканина се неће подерати нити ће изгубити сјај.

— Откуда си дошао? — запитала цар човека.

— Ја... из Манџурије, — одговори овај, поклони се и оде.

Царева кћи је порасла, у дала се и остарила. А бела тканина коју је при рођењу добила на дар још је изгледала као нова.

У рано јутро

На слици се виде швајцарски рудари како рано ујутру иду на посао. Једнога дана посматрао их је Алберт Винклер из Берна. Лепота призора нарочито га је занела кад је сунце, избјајајући иза планинских врхова, расуто своје сребрне зраке, који су се пробити кроз гране. Није могао да одоли и — његов апарат је шкљоцнуо: рудари који иду на посао фотографисани су.

ПЛИВАЧИ У КАВЕЗИМА

Најнеобичније пливачко такмичење на свету одржава се сваке године у Аустралији, између острва Магнетик и обале Квинсленда. Стаза је дуга девет километара, а сви такмичари пливају у челичним кавезима који су ланцима везани за чамце пратилаца трке. Ово обезбеђење је потребно због тога што стаза пролази кроз зону Пацифика увек препуну ајкула, које прате пливаче такорећи од старта до циља. Ове године победио је неки Хичингс, који никад није био добар пливач. После трке, он је изјавио новинарима да је једна огромна ајкула неколико пута покушавала да провуче чељуст кроз решетке и ухвати га за ногу. Није онда чудно што је од великог страха добио силну снагу, запливао брже и — победио.

Да су их послушали...

Кад су почетком прошлог века у Лондону биле постављене прве плинске уличне светиљке, познати физичар Хемфри Деви, иронично је запито Мордаха,

проналазача плинског осветљења, не намерава ли да као резервоар за „свој гас“ употреби куполу катедрале св. Павла. (Шта би сада тек казао Хемфри Деви кад би чуо да се производе милијарде кубних метара плина? Са чим би упоредио резервоаре за гас кад према њима купола катедрале св. Павла изгледа као напрукстак поред бурета од 40 литара?)

И познати књижевник Валтер Скот се јадао:

„Свет се окренуо наопачке, Лондон ће се за време зимских ноћи осветљавати угљеним димом“ (у то време плин се добијао из каменог угља).

У једном од америчких градова против плинског осветљења употребљен је чак и овакав аргумент: као резултат појаве уличних светиљки „коњи ће се плашити, а лопови ће моћи све да виде“.

Да се човечанство поведено за мишљењем Хемфри Девија, Валтера Скота и њихових једномишљеника, можда би улице наших градова још биле у мраку, јер је плинско осветљење било претеча електричног.

Године 1832 на састанку Британског научног друштва у Оксфорду, приказао је Фарадеј опит са електричном варијантом која настаје као резултат електромагнетске индукције. О том догађају написао је енглески физичар Тиндал следеће:

„...У одају је ушао један од универзитетских достојанственика и, обраћајући се професору Данијелу, који је стајао крај Фарадеја, запито га о чему се то заправо ради. Професор му је, што је могао једноставније, објаснио значај великог Фарадејевог открића. Уважени декан пажљиво је слушао посматрајући блиставу искру, затим се у-

озбиљно и одмахнуо главом, „То ми се нимало не свиђа“, — рекао је и кренуо према вратима. На средини одаје застало је и поновио: „То ми се нимало не свиђа“. Дошавши до врата са руком већ на кваки, окренуо се и поново рекао: „Занста, то ми се нимало не свиђа; то ће паликућама дати ново оружје у руке“.

Да је мишљење уваженог декана било примљено, ко зна с коликим би закашњењем наступило „век електрицитета“.

Познато је какве је протесте изазвало наговештавање Стивенсоновог епохалног проналазак — железнице.

„Шта може бити смешније и бесмисленије — пише у једном часопису из тог времена — но обећање да се изграде железна кола која ће се кретати двоструко брже од поштанских. Претпоставка да ће се грађани Вулвича (предграђе Лондона) поверити таквој машини није ништа већа

од помисли да би они пристали да их избаде у ваздух из ракета.“ Други један часопис тврдио је да ће „железница сметати кравима да пасу, кокоши ће престати да носе јаја, загађени дим убијаће птице, коњи више ником неће бити потребни, људи ће престати да купују овас и сено...“

Проналазач Стивенсон духовито је одговорио својим противницима тиме што је својој локомотиви дао име — „Ракета“.

Средином прошлог века у научним часописима све чешће се расправљало о проблемима ваздухопловства. Човечанство се припремало за освајање ваздуха. Али, и ту су се нашли скептици и неверници. Ево, например, како

је један тадашњи карикатуриста претставио себи такав лет: без коња се не може ни у ваздуху!

Једне вечери, пре но што је, завијен у свој панчо (ћебе), заспао, мали гаучо сковао је план...

Сутрадан ујутру одјахао је и оближњи град. Тамо су се били окупили сви гаучи за велику коњску трку. Смејали су му се кад је рекао да ће и он учествовати у трци, јер нису знали да његово магаренце испод седла има „крила“.

РАДОЈЕ ДОМАНОВИЋ

лика Први пензионер Симавим дворјанима, ласкавцима и препознао се у њој и околино се на младог писца који га је исмејао.

„Једини светлац у дубокој тмини“

Међу својим друговима Домановић је био познат као човек који се бави књижевнишћу и пише приповетке. Знало се да је он и добар зналац страних књижевности и да изнад свега цени Гогоља, нарочито „Мртве душе“ и „Тарас Булбу“ и да из тих дела зна наизуст читаве странице. Он их је цитирао својим друговима кад је хтео да им прикаже лепоте описе природе и карактеристике појединих личности из тих дела. Из наше књижевности Домановић је знао свега нешто „Горски Вјенац“ и „Смрт Смаил-аге Ченгића“. Оба слепа знао је напамет, као и велики број народних песама а међу њима и ону најдужју „Женидбу Максима Црнојевића“. И кад би ту песму рецитовао, он је „изговором својим тих стихова причиницавао као да се ту негде близу дешава оно што песма пева.“

Године 1893 штампана је прва Домановићева приповетка, „Робендан“, и она је врло тужна, као што су мање-више и остале које је Домановић све чешиће објављивао у тадашњим српским књижевним часописима, а и у посебним збиркама. Ипак, он је с приповетком „Робендан“ ушао у ред младих српских књижевника, и она може да се сматра као почетак његовог јавног књижевног рада. Међутим, тада још нико није слутио да ће Домановићеве књижевне перо ускоро постати „силно и страховито“ за властодршце у Србији. Шала којом је он зачинио своје писмо оном свом другу, постала је после неколико година зблија и у тешким и мржњивим приликама за време последњег Обреновића, Александра, краља Србије, — оштро перо Радоја Домановића било је одиста „једини светлац у дубокој тмини Србије“. У раздобљу од 1898 — 1903 Домановић је дао своја најбоља сатирична дела којима не само да је узбудио двор краља Александра Обреновића и извргнуо општем руглу његов режим него се и високо успео у српској књижевности. У том раздобљу, он је између осталог, написао и своје чувене сатире „Данга“, „Вођа“, „Краљевић Марко по други пут међу Србима“, „Мртво море“ и „Страдија“. „Краљевић Марко...“ учинио га је популарним широм Србије, а касније је био чак и драматизован. Својим сатирама Радоје Домановић ванредно је много допринео буђењу учмалог јавног мишљења у Србији, које су гушили својим самовољним поступцима последњи Обреновић и њихове дворске клике. Он је у том раздобљу претстављао „пробућену свест народа“, књижевника како га је замислио Светозар Марковић. Кроз своје сатире Радоје Домановић опомињао је грађане Србије на њихова демократска права и указивао им је на беду и срамоту у којима живе, а које једино одговарају краљу, њего-

лични став Радоја Домановића нашао је свој пуни одраз и у његовим књижевним делима.

Штета је што тада није било стенографа

Радоје Домановић није дуго живео: родио се 1873 у шумадијском селу Овсншту, а умро је у Београду 4 августа 1908. Отац му је био сеоски учитељ, и Домановић је свршио основну школу у Овсншту и Јарушицама, гимназију у Крагујевцу а филозофију на великој школи у Београду. Његова десетогодишња чиновничка каријера била је испуњена час службамамећем час отпущеном из службе, разуме се из политичких разлога. Од 1895 до 1898 био је наставник гимназије у Пироту, Врању и Лесковцу потом отпуштен из државне службе и тада је живео извесно време у Београду као новинар, сарађујући у листовима борбене грађанске левнице. После две године поново је добио државну службу али је ускоро опет отпуштен. Потом се поново бавио новинарством у Београду, а умро је као шеф коректора државне штампарије; на истом службеничком месту као и велики српски песник Ђура Јакшић тридесет година раније. Домановићева чиновничка каријера била је врло штура. То је била каријера „непојалног грађанина“ који се усудио да путем својих дела шибја у Србији све оно што је краљ прогласио да је „законито“, па и саму његову личност. Али баш та

„краљевска законитост“, која је нагрђивала земљу и народ и Србију извржавала општем сраму и порузи — била је главни предмет Домановићевих сатира. О томе он говори у најбољим својим делима: у „Данги“, „Вођи“, „Мртвом мору“, а нарочито у „Страдији“. Он је, као што сам рекао, напалао онде где је најопасније, и смејао се, церакао гласно крунисаној будали којој се клањао толики подлачки свет.

Радоје Домановић није био само оштрица писца, књижевни приповедач који је створио нову врсту у српској књижевности — политичку и друштвену сатиру — него и ванредан усмени приповедач-козер. Та његова усмена причања, кажу његови савременици, често су била и изнад оних писаних. „Од једног најобичнијег догађајчића очас би створио веселу причу да, штоно реч, мртва уста насмеје... а онај који није чуо њега да прича, наравно да не зна колико је било животне дражи не скоро у свакој његовој реченици него чак и у појединим речима како их је он изговарао“. У оно време били су чувени усмени приповедачи, или као што би се рекло — козери, Жарко Илић (најмлађи син песника Јована Илића), Бранислав Нушић, глумца чича Илија Станојевића и Радоје Домановић. Но Радоје Домановић по сведочењу савременика, све их је надмашио и — штета је, велика штета што у таквим приликама није било стенографа да хвата верно његова причања“.

Као студент Велике школе, на којој је студирао историско-филозофски одсек, Радоје Домановић је у шаљивом тону писао једном свом пријатељу: „... Нећу се борити ни мачем, шарком пушком, већ пером, али имајте на уму да је моје перо „силније“ од мачева свију светских освајача...“ Млади Домановић писао је то у шали, и као шалу свакако су то схватили и његови другови. Своју прву приповетку написао је још као бач крагујевачке гимназије. Била је то приповетка о неком хајдуку који је тих година хајдуковао по Лепенци, Јасеници и Горњем Лев-

СТРПЉИВИ ФОТОГРАФ

Има фотографија у чијој лепоти посматрач ужива као у неком уметничком делу. Уметнику фотографу природа често много помогне. Његово око види оне дивне лепоте које су скривене очима других људи. Кад осети да се све отекло што ће једну фотографију чинити лепом и привлачном, он упери свој апарат и укхвати оно што је желео. Али, не долази се увек лако до оног што је заиста лепо и вредно. На слици се види коњаник како јури кроз пљусак. На овај тренутак Хуго Лувдберг, Шведанин, чекао је пуна два часа седећи на коњи. И успео је. За њега је коњаник симбол народа, а бура кроз коју он јури у галопу — симбол је рата.

У америчкој савезној држави Џорџији постоји закон по коме службени спасилац на плажама „мора да носи црвен костим за купање, а око врата кожно огрлицу која је везана конопцем дугим 70 метара“.

У граду Алдерсону, у Западној Вирџинији, према једном пропису „не дозвољава се лавовима да слободно трче градским улицама“.

Један пропис америчке савезне државе Охајо гласи: „Незаконито је терати мазгу брзином већом од шест миља на час“.

У Вашингтону и околини и данас важи законска уредба: сви инструктори за шофирање имају завршен универзитет.

Гаучи су се поређали на старту. Прва награда износила је хиљаду песета и сваки од њих надао се да ће је баш он добити. Мали гаучо осећао се као да му је награда већ у џепу.

Још неколико секунди. Стартер само што није спустио црвену заставицу.

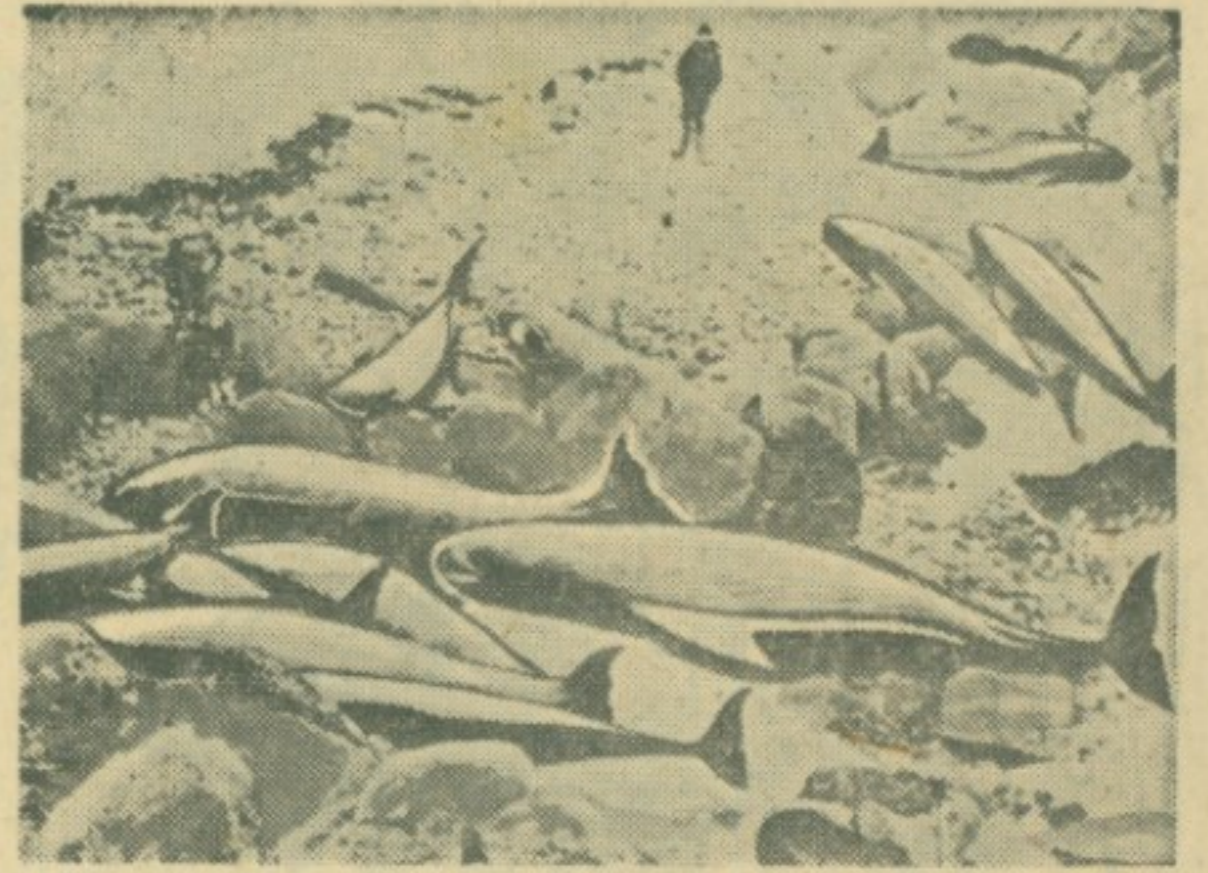

Застава је пала... Трка је почела. Шта ли ће урадити наш мали гаучо?

СТАРИ ЖУКА

Дар мора

У заливу Морле, на француској обали Ламанша, недавно су мештани били сведоци једног несвакидашњег догађаја. Око шездесет великих китова, пливајући пуном брзином, налетели су на обалско стење и остали на суву — мртви. Не зна се шта је узрок ове масовне погибје: да ли грешка у оријентацији ових циновских животиња, бурно море или нешто треће. На слици се, међу камењем, види десетак настрадалих китова, док породица једног рибара „стражари“, чувајући овај изненадни дар мора.

Четвороструки кривац

Роналд Хаг из Дип Ривера, у САД, продајећи аутомобилом преко једне ливаде, прегазно је фазана. Ово је приметно чувар ловишта и Хаг је морао да плати високу казну из четири разлога: прво, што је убио фазана ван сезоне лова; друго, што га је прегазно аутомобилом; треће, што је ловио у недељу, кад је лов забрањен; и четврто, што је возио погрешном страном.

Несуђени рекордер у болници

Енглески крзар Сенди Стрикленд пренет је у болницу у Глочестеру после 133 часа непрекидног свирања на клавиру. Стрикленд је покушао да обори светски рекорд у непрекидном свирању, али му то није пошло за руком. У болницу је пренет због тога што се отровао никотином, јер је за време свирања пушио по сто цигарета на дан и пио неколико литара јаког чаја.

За вас не бринемо...

На вратима портирнице у једном минхенском хотелу истакнута је објава на којој дословно пише: „Умољавамо ценене госте да буду љубазни у опхођењу са службеницима хотела, будући да је данас много теже доћи до њих него до гостију“.

Сам на Анапурну

Први пут у историји алпинизма, један човек одлучио је да сам самит освоји један неприступачан планински врх. То је Енглец П. Ц. Валас, који иначе живи у Нигерији. Он хоће да се поине на хималајски врх Анапурну, висок 8075 метара, и то с јужне стране, што досад нико није успео. Неки путници који су стигли у Катманду причају да су срели Валаса у планини и да се добро осећа.

Најнижа вештачка температура

У једној лабораторији америчког ваздухопловства научници су успели да добију температуру од минус 233 Целзијуса степена — најнижу температуру коју је човек икад створио.

Најкомпликованија справа

Интерконтинентални балистички пројектили свакако спадају међу најкомпликованије направе на свету. Сваки од њих састоји се од преко 300.000 разних, најпрецизније израђених делова.

ВОДЕ! ВОДЕ!

други начин: помоћу електрицитета се издваја со. Јер со се састоји од натријума и хлора. Кад се морска вода изложи електролизи, јони натрију-

сланост расте, овај метод се препоручује само за оне воде у којима има соли три до тридесет пута мање но у мору. На Средњем Истоку, у Африци, Аустралији и у извесним југозападним областима САД, испод земљине површине налазе се читави слојеви сланкасте воде. Ту би пречишћавање воде путем електролизе учинило људима велике услуге.

Овај начин, знатно усавершен, први пут је испробан у Холандији, а сада се примењује у многим деловима света — нарочито у рудницима злата у Јужној Африци где се дневно пречишћава 11.000 кубних метара слане воде.

Сунце сваког дана „пречишти“ милијарде литара морске воде. Пошто је то тачно, рекли су инжењери, зашто се бар један део те паре не би на неки начин сакупио? Одговор на ово питање дат је практично. Начињен је сунчани казан. У том правцу најдаље је стигла доктор Марија Телкес, диктор Сунчане лабораторије универзитета у Њу Јорку. За време Другог светског рата она је конструисала мали сунчани казан који даје литар питке воде дневно. Казани, произведени у серијама, давани су војним пилотима и на тај начин спасени су многи животи.

Недавно је доктор Марија Телкес усавршила свој модел сунчаног казана. Он личи на малу стаклену башту чије ивице износе по 1,50 метар. Над казаном је коси стаклени кров. Ако је дан сунчан, казан пречишти 4 литра морске воде, а кад је топло, иако не-

ма сунца, два литра. По његовом узору начињен је сунчани казан са основом од 95 квадратних метара који даје 380 литара воде дневно.

Један Француз, Сирил Гомела, испитао је седам модела начињених према шеми Марије Телкес. Саграђени од азбестног цемента и стакла они су од велике користи у крајевима са суровом врућином. Дужне стране његове каде из носе 1,25 метар. Казан даје два до осам литара питке воде дневно, што зависи од годишњег доба.

И у Аустралији је сунчани казан прихваћен. Са кадом од четири и по квадратна метра добија се између 25 и 35 литара воде дневно.

Међутим, њихова цена је још висока, али има предела где је потреба за водом толика да се не пита пошто су. Такав је случај с Аустралијом. Веома снажни ветрови у носе у дубини копна морску воду тако да со продире и у земљу, услед чега извори па чак и реке постају слани. Пољопривредно становништво Аустралије, нарочито сточари који гаје овце, у великој су неприлици и захтевају од владе да омогући набавку сунчаних казана.

Има много лабораторија у свету у којима научници испитују и усавршавају системе за добијање питке воде из мора. Први резултати показују да ће вековни сан ускоро бити остварен — још у овом столећу морска вода ће се пити и користити и у земље сврхе исто као речна и изворска.

Ко би знао кад се први пут јавила мисао о претварању морске воде у питку? Можда се то догодило још онда кад је први човек, умирући од жеђи, нестрпљиво принео шаку воде која је била слана и морда да је испуње. А можда је та мисао поникла први пут из многобројних уздаха тежача са Средњег Истока који су приморани да поља напатају морском водом.

Данас, у шестој деценији двадесетог столећа, око 500.000 људи пије свакодневно питку воду која је добијена из мора. Међу њих треба убројати све морнаре на већим ратним бродовима, посаду и путнике готово свих линиских бродова и неке станичне Персијског Залива и Караиба. Пустиње неће преко ноћ озеленети, али скромни млазевци који по њима теку доказују да је човек већ успео да преобрази слану воду мора у питку воду.

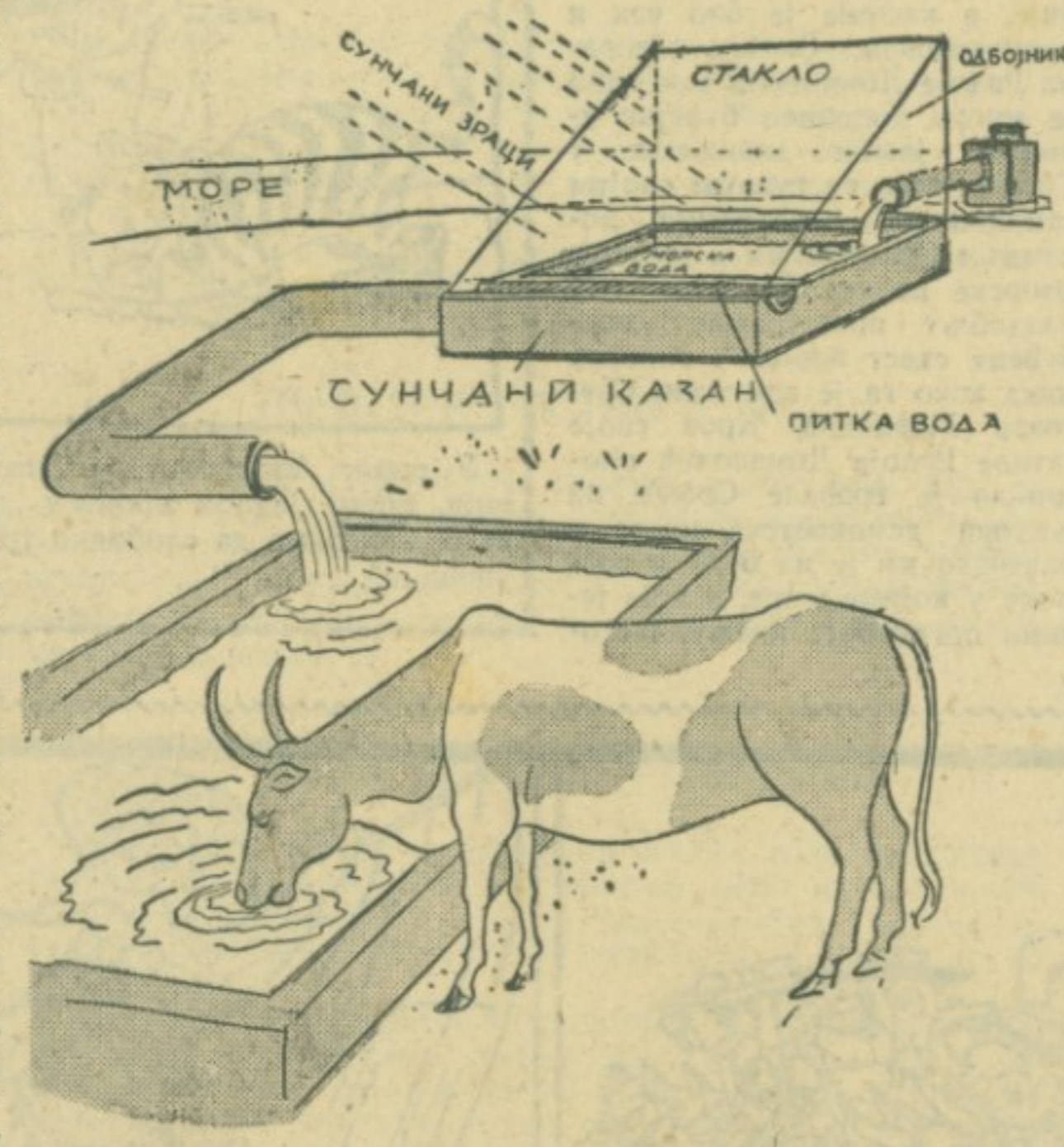
Овај успех науке дошао је у прави час, јер човечанство све више осећа потребу за водом. Са повећањем хигијене, расте и потрошња воде. Али, ако се погледа утрошак у индустријски развијеним земљама, види се да је процент који се односи на људе — 55 одсто, релативно мали према количини коју гутају фабрике и пољопривреда. Да се произведе тона челика потребно је 245 кубних метара воде. Обична фабрика хартије троши дневно око 80.000 литара, а рафинерија нафте потроши за дан колико и град од милион становника.

Постепено ишчезавање природних извора може да зада смртни ударац областима у којима садашњу потрошњу тамај подмирује прикупљена вода у подземним резервоарима. Овај проблем забрињава многе, нарочито у Израелу, на Средњем Истоку, у Аустралији, на Антилима и у неким другим крајевима света.

Данас се, међутим, питка вода добија из мора. Загревањем у нарочитом суду она испари у један резервоар, остављајући со на дну, изнад ложшта. Готово све ратне морнарице на свету и сва већа трговачка предузећа снабдели су своје бродове апаратима за дестилацију воде.

Становници Кувајта, на обали Персијског Залива, столећима већ утољују жеђ водом која је слана а сакупља се у резервоарима где доспева подземним токовима. Резервоаре су ископали људи у нафтоносном земљишту. Петролејска компанија у Кувајту 1950 године прва је употребила шест испаривача „Вестингхауз“ који свакодневно дестилишу из мора 2.725.000 литара питке воде. Нешто касније добављено је још десет ових справа тако да се Кувајт сада снабдева са 19 милиона литара пречишћене воде дневно.

У Каринском Мору, сто километара северно од Венецуеле, налазе се острва Кирасао и Ариба на којима се дешава исто „чудо“. Пошто их сунце

буквално пржи, чим падне ретка киша земља је толико врућа да она одмах испари, а тек нешто мало упије тло. Тамо је за сушних година, кубни метар воде продаван по 4.000 франака.

Поред дестилације постоји и ма и јони хлора померају се ка негативној односно позитивној електроди. Да се вода, очисти од минерала, поново не претвори у морску, при мењен је нарочит поступак.

С обзиром да количина електрицитета опада уколико

ЧЕТИРИ И ПО МИНУТА БЕЗ ТЕЖИНЕ

Француз Клод Мере је први новинар који је истражио оно што буди инстинкт да доживи — потпуно „губитак“ тежине. Узлетевши авионом експерименталног центра из Бретаније, он је у току само два лета губио тежину равно 34 пута, у укупном трајању од око четири и по минута. Овде, у изводу, доносимо његову репортажу у којој је изнео своје утиске са једне од тих „шетања“.

Мартине II* је узлетео и брзо заузео готово вертикалан положај. Постигавши највећи угао, инжењер Идрак на командном месту чита ме да ли сам спреман. Пилотов глас, у прелиминарним мониторингом мом шлему, зазвучао је подвесом под забрињом. Неговог асистента Тудик возао се кашњенима за седиште и сад се окреће и нишани на мене својим фотографским апаратом. Трећи од мојих сапутника је Лелијево, садашњи рекордер у „лету ван земљине тежине“: савутио је већ добрих петнаест минута.

— Можемо ли, Мере!
— Можемо.
Нисам то очекивао: мој глас, пренесен преко ларингофона, чврст је, без забубљења. Срце куца нормално. Не знам да ли са овој мир дугачице и томе што сам, поред најаве којом ослобађам сваке одговорности Министарство авијације, потписао и једну потпису осигурања на 12 милиона франака. Додуше, то је новац који већ у прошти уколико га „заодим“... Већ смо на 4.000 метара. Спољна температура — петнаест испод нуле. Лелијево контролише своје кашњене и баца поглед на мене. Од четворине путника, ја сам једини који слободно седим, неуезан за седиште. Крила апарата пресијавају се на сунцу.

Према океану облака

Сад је пилот накрутио авион на једну, па на другу спиралу, а онда је пикирао. То је вртоглаво обрушавање под углом од 70 степени које ће нас спустити са хиљаду метара. Сунчовраћајемо се право према океану облака који смо малочас, при пењању, пробушати. Услед дубрања, просто сам пригњечен на свом седишту. Као да сам неколико пута постао тежи.

Наједном, апарат је почео да подрхтава: близу је оног максимума брзине изнад кога би отишао у парампарчад. Идрак је повукао једну полугу и авион се пропео. Он сад граби право навише и већ пред очима немам облаке, већ бескрајно небеско плашетило.

Изненада, осетио сам као да ми се срце попело у грло, као да ми нека невидљива рука чупа утробо; чини ми се да кожа не може да задржи моје тело, да ће се распорутити. Ево, распоркава се... ја сам се распоручио. Али, без бола. Немам више тела. Не осећам себе, не

осећам одело на кожи. Не знам да ли сам икад досад запажао тежину својих унутрашњих органа; међутим, морао сам је осећати, јер сам сад тако лак... Видим Лелијевога који, као бајтон заробљен у мрежи, поиграва на свом седишту за које га привлакају кашњени. Није помислио да је требало да причврсти и сточић на коме пише своје забелешке. Овако, сточић сала лебди у ваздуху, на педаљу од њега. Затим га губим из вида; и сам лебдим у сред кабина, као неки ни лак ни тежак предмет што лебди у води.

Имам 230 килограма...

А онда поново имам тело. То значи да још једном пикирамо. Дошаши опет до нормалних чулних опажања, сад се осећам тако тежак да и дивљење јуке изискује мучан напор. Ипак се напрекам да променим положај, јер ми је једна нога подвижена и притиснута тежином тела. С пода, на коме сам се наједном нашао, успињем се опет на своје седиште. Гледам Лелијевога. До малочас весело се смејао, а сада има напрегнуто, чак сурово лице. Изобличио га је не неко непријатељско осећање, већ повећан притисак. Убрањање које подносимо у овом тренутку чини нас више него двоструко тежим. Кад сам се пео у авион, с комплетном опремом на себи, имао сам 90 кг. Касније су ми објаснили да сам у овом тренутку мерио 230. А тренутак раније нисам имао ни један килограм. Као ни тренутак касније...

Сад смо опет при врху „свеће“ и ево где прелазимо границу тежине. Овога пута, можда зато што нема више елемента изненађења, губитак тежине готово ми не изгледа неодољив. Чак осећам извесну пријатност.

Учим се да „ливам“ у новој средини. Покрећући тек мало руке, успевам да се приближим пилотском месту. Као исухан подводни ловац познајем донекле тај осећај. Али, овде се човек осећа заиста господаром простора: вреће се готово са истом лакоћом с којом се поглед помера с предмета на предмет.

Кад смо се и по трећи пут ослободили тежине, Лелијево ми показује један занимљив опит: снажно је бацно надоле чашу пуну воде, тако да се њена садржина просута, али се није разлила по поду. Образовао је савршене лоптице које су лебделе у ваздуху као сапутски мехурови.

Лепше је бити без тежине

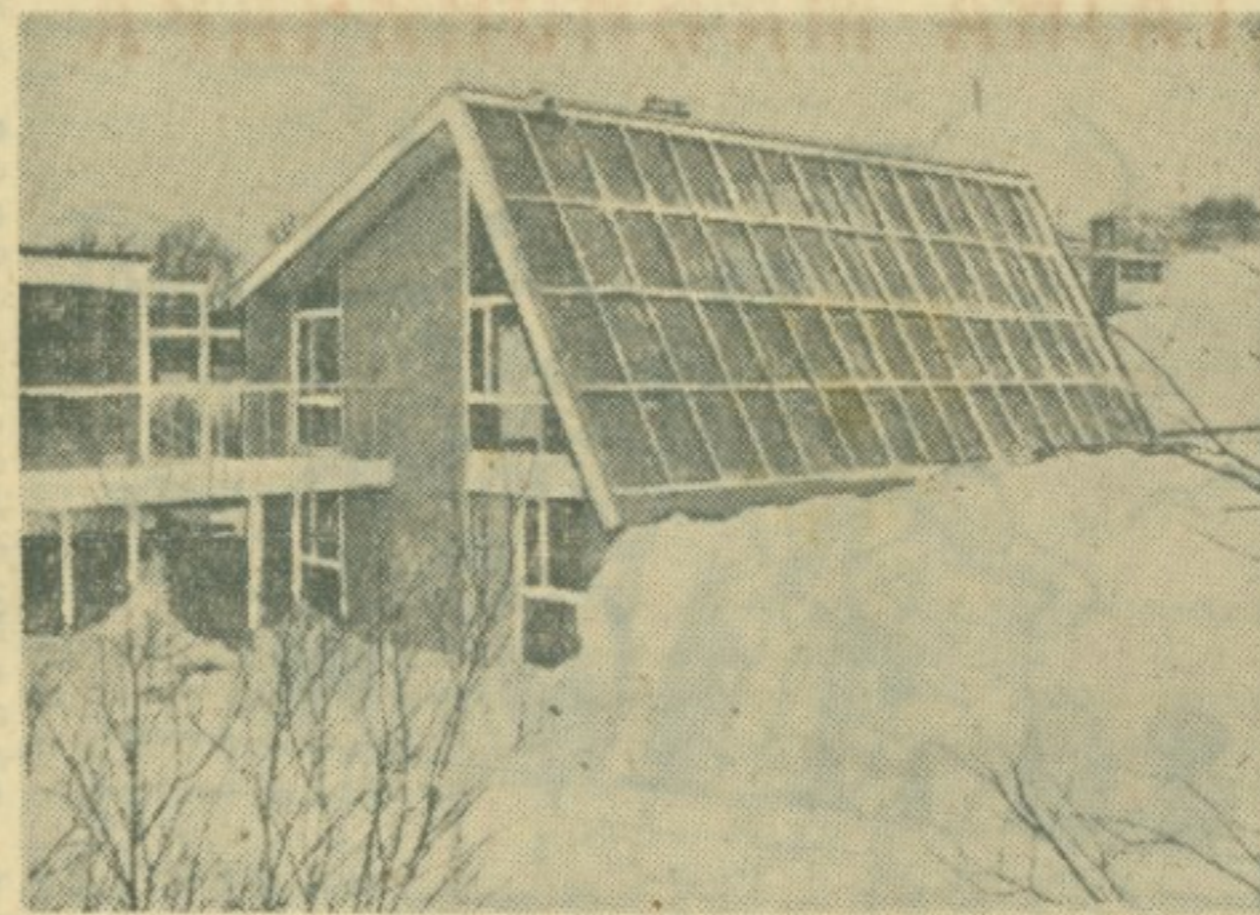
Серија маневара — час обрушавање право наизике, час успињање у „свећу“, па опет обрушавање — траје већ читав сат. Али, мени се ни то не чини доста. Вративши се на земљу, осећам се некако потиштен: лепше је бити без тежине.

Идрак ми је доцније објаснио: у „Мартинеу II“, у разма-

ку између „свеће“ и обрушавања, описујемо луж који је сличан делу путање какву описује вештачки земљин сателит. Тачније: с обзиром на брзину авиона, док он описује тај луж, центрифугална сила која тежи да нас одбаци горе изједначаје се с тежом. Нашавши се између ове две једнаке а супротне силе, тело у кабини има тежину равну нули.

Сад, кад сам ово испробао равно 34 пута, сваки у трајању од 10 до 15 секунди, могу рећи да је први тренутак, онај кад се нагло губи тежина, уствари једини неугодан. Нешто слично доживљујемо при успињању врло брзим лифтом. Одмах потом долази до одашања, после чега се човек осећа некако чини и одморан, и то за извесно време. Помислио сам да би можда медицина могла овим да се користи. Кад сам то рекао својим сапутницима, нису се сложили са мном. Одмор? Којешта! Такав одмор никад не би пожелели. Но, допустили су да је то можда зато што је њихов положај био држачији од мога. Ја сам био обичан „лилетник“, док су они морали непрекидно да обављају своје дужности у авиону, што за човека чија се тежина наједном удвостручи, или чак утростручи, изискује огроман напор.

Питам да ли је могућно продужити овај период у коме смо без тежине. Одговорили су потврдно. С нарочитим пилом авиона, он се може продужити и на 45 секунди, па чак и на цео минут. Али, циљ пилота из експерименталног ваздухопловног центра у Бретанији није био да проучавају нове методе лечења, већ да посматрају понашање апарата у извесним критичним тренуцима, кад поједини пређају престају да функционишу, и да нађу лека за то.

Кућа са сунчаним загревањем

Институт за технологију у Масачусетсу саградио је двоспратну кућу која се загрева искључиво сунчаном енергијом. У кући се, поред станара налази и група техничара који ће наставити испитивања како би се још више усавршио овај начин загревања. Основу целог система претставља један колектор који прикупља сунчану енергију. То је велика стаклена површина којом се прекрију кров и јужни зид куће. Испод ње налази се такав слој алуминијума (0,6 мм) који служи за апсорбовање топлоте. Стакло пропушта светлост у кућу, али и задржава дуге зраке топлотне енергије да се не врате назад. Топлота из алуминијумског „чаршава“ прелази на воду у бакарним цевима. Загрејана вода одлази у резервоар који може да прими преко 5000 литара одакле се пумпом тера у радијаторе по собама.

Грађња куће са сунчаним загревањем резултат је двадесетогодишњег испитивања на овом институту. Тиме треба да

МАШИНА ЗА ЧИШЋЕЊЕ КОРОВА

Два инжењера из Минеаполиса начинили су необичну пољопривредну машину на којој су раоници постављени у облику хоризонталних плоча. Машина се ставља у покрет помоћу спиралних опрута, а

треба да служи за уклањање корова. Раоници ове машине не остављају никакву бразду и не оштећују корење усева.

ОД ИКАРА ДО РАКЕТЕ

БЕСПОШТЕДНИ ПРИТИСАК РАТА УСЛОВИО ДЕ ПОЈАВУ СПЕЦИЈАЛНИХ ТИПОВА АВИОНА.

ТАКО ЈЕ НАПРИМЕР СПУШТАЊЕ ГРАНАТА И РУЧНИХ БОМБИ БРЗО ДОВЕЛО ДО НОВОГ И УЖАСНОГ РАТНОГ СРЕДСТВА...

РАТНИ АВИОНИ ПОСТАЈАЛИ СУ СВЕ БРЖИ... НАСТАЛА ЈЕ ПРОЗНАЧАЈАВА УТАКМИЦА У КОНСТРУКЦИЈИ СВЕ САВРШЕНИЈИХ ТИПОВА. ПИЛОТИ СЛАБИЈИХ МАШИНА УНАПРЕД СУ БИЛИ ОСУЂЕНИ НА ПОРАЗ.

ВИШЕ ОД 2.000 ВАЗДУШНИХ БОРБИ БОЈЕНО ЈЕ У ПРВОМ СВЕТОКОМ РАТУ... АВИОНИ СУ ДОБИЛИ БОЉЕ МОТОРЕ... ЊИМА СЕ ЛАКШЕ МАНЕВРИСАЛО...

ЗА ЧЕТИРИ ГОДИНЕ РАТА, НА УСАВРШАВАЊУ АВИОНА УЧИНЕНО ЈЕ ВИШЕ НО ШТО БИ СЕ ИНАЧЕ ПОСТИГЛО, ПА ИПАК, ПРВИ СВЕТОСКИ РАТ СЕ ЗАВРШИО ПРЕ НО ШТО ЈЕ СВЕТ У ПОТПУНОСТИ СХВАТИО ВОЗНИ ПОТЕНЦИЈАЛ АВИЈАЦИЈЕ.

РАТ ЈЕ ПРЕСТАО... И АВИОН ЈЕ ПОНОВО МОРАО ДА ПОЧНЕ БОРБУ ЗА СВОЈ ОПСТАНАК.

НА ПРОДАЈУ

НАСТАВИЋЕ СЕ

Летећа лабораторија

Избацивање у ваздуху супер-спутника од 1328 килограма претставља изванредно техничко остварење. Овај сателит, тежак колико већи туристички аутомобил, крчи космичке путеве крупним леталицама, у којима ће се сутра налазити људи. После његовог успелог лансирања, сви се стручњаци слажу у томе да је сада стварање једне велике васионске станице много ближе него што се доскора мислило.

Ракета којом је избачен овај терет од преко једне тоне брзином од 8 километара у секунду била би свакако у стању да неки мањи предмет избаци знатно већом брзином. Да су хтели, совјетски научници су вероватно могли једним предметом од педесетак килограма да достигну брзину довољну да раскине окове Земљине тежине, тј. брзину од 11 км у секунду. То ће рећи да су овом ракетом могли покушати да избаци на Месец неки предмет приближно равни тежини првог совјетског спутника.

Ракета носач спутника III, способна да пошаље на Месец предмет тежак педесетак килограма, била је исто тако, и то с још више изгледа, у стању да однесе у васиону и „непокретни“ Земљин сателит. Довољно је било избацити на висину од 36.000 километара један спутник чија би кружна путања, блиско изравнана, ишла упоредо са Земљиним екватором. Овом необичном сателиту, избаченом од запада према истоку, била би потребна 24 сата да начини потпуни обилазак око Земље. Пошто се Земља окреће око себе такође у смеру запад-исток, и за исто време, сателит би изгледао као прикован за небески свод.

Један овакав сателит, који су совјетски научници већ данас могли да остваре, могао би касније да послужи као станица за телевизијску ретрансмисију, чије би се дејство простирало на читаву једну хемисферу Земље.

Многобројни апарати и инструменти који носе спутник III — чија укупна тежина износи 968 кг — сачињавају потпуни арсенал за детаљно испитивање васионе и одашљање на Земљу читавог низа значајних обавештења. Ова летећа лабораторија у стању је да у исто време обави експерименте од битне важности за научнике. Запажања неких од њених апарата вероватно ће се тицати човековог сна: неутралисати закон Земљине тежине стварањем једног електромагнетског поља.

„ХЛАДНА СВЕТЛОСТ“ У ЛАБОРАТОРИЈИ

Доктор Милтон Кордије из атомске лабораторије у Оук Риџу, у Америци, успео је да добије тачнозвану „хладну светлост“. Она не блешти, нема рефлектора, па нема чак ни

обичну електричну сијалицу. Кордијеова светлост зрачи из боце у облику скраћеног чуња и личи на светлост коју производе неки морски микроорганизми.

У сефу једног њу-јоршког адвоката лежи повећи запечаћен омот на коме пише: „О-творити 6 априла 1974“.

Многобројни мађионичари, као и разне варалице, сувим златом платили би оних педесетак страница из сефа које су од дугог стајања почеле да жуте.

Тај омот садржи тајну Харија Худинија, великог мађионичара и вештака. Објашњења његових изванредних и необичних трикова, која представљају, уствари, његов тестамент, већ много година занимају и стручњаци и лаике који га се сећају. Чудо је заиста да ни до данас, 32 године после његове изненадне смрти, Худинијеве трикове нико није могао да објасни.

Нигде препреке

У свом тестаменту, који ће по његовој жељи бити отворен на стогодишњицу његовог рођења, Худини објашњава како је успео да изиђе из закључаних челичних сефова, затворских ћелија и разних других закључаних одаја; објашњава како је излазио из закључаног ковчега иако су му на рукама биле лисице; тумачи како је, иако сав увезан, успео да изиђе из сандука у коме је био закључан и бачен у море.

Худини се прославио кад је позвао полицију четрнаест година нага да га, с лисицама на рукама, задржи затвореног у нај сигурнијим ћелијама. Тврдио је да ће, и поред свих мера предострожности, успети да побегне.

Полиција у Сан Франциску прихватила је то изазивање. С Худинија је скинуто одело, па је онда ланцима привезан за зид најсигурније ћелије градског затвора, док му је одело закључано у суседној ћелији.

Пошто је све то обављено, управник затвора, који је надгледао рад својих људи, вратио се у канцеларију. После неколико минута Худини је, одевен од главе до ноге, ушао код њега пушећи цигарету и поздрављајући се лисицама које је био скинуо с руке.

У Петрограду, тајна царска полиција стрпала га је у такозвани „кавез“, затворску ћелију на железничком вагону, у којој су опасни затвореници превожени у Сибир. Ћелија је имала челичне зидове, а мала челична врата с јаком бравом била су осигурана још и ланцем с катанцем. Једини отвор, тридесетак сантиметара дуг и широк, био је заштићен челичном решетком. Сматрало се да је одатле немогућно побегти.

Два полицајца свукла су с Худинија одело, оковали му руке и ноге и ставили га у кавез. Одело су му оставили у фуругону поред ћелије. Један сат касније, мађионичар је закуцао на врата њихове канцеларије. Полицајци су потрчали према фуругону. Све су нашли као што су оставили. Нигде трага од обијања. Чак ни најтемељнија истраживања нису могла показати како се Худини ослободио окова и изишао из ћелије.

После тога, један руски кнез понудио је Худинију пет хиљада рубаља да му открије како савлађује браве и лисице. Кад је мађионичар то одбио, увређени племић одлучио да му се освети. Четири недеље најбољи бравари радили су на сефу с најсигурнијим бравама за које се тада знало. Кнез је Худинију онда понудио опкладу од десет хиљада рубаља да ни за читав сат неће отворити тај сеф.

Мађионичар пристаде, поставивши два чудна услова: прво, да се с њега скине одело и да два лекара прегледају да уза се нема никакву алатку, друго, да ради у потпуном мраку.

За непуних шест минута Худини је зарадио десет хиљада рубаља!

Нема ничег неприродног

Да би добио опкладу од хиљаду долара, Худини је једном висно с главом надоле о конопцу закаченом на врху једног облакодера, чврсто увезан у лудачку кошуљу. Пред хиљадама посматрача, ослободио се за неколико минута

ТАЈНА МАЂИОНИЧАРА

Можда је ипак од свих његових подвига најчудноватији онај што га је 1906 извео у Детроит. Било му је тада три десет две године. У присуству огромног броја гледалаца, скинули су му одело, на руке ставили пар нових лисица, а ноге, везали ланцима. Тада је на површини замрзнуте реке пробијена рупа и Худини је, онако окован, гурнут под лед. Протекло је пет минута. Окупљени посматрачи по-

чели су већ да дозивају помоћ кад се Худини појавио на ле-ду — без ланаца и лисица.

Такви његови подвизи били су могућни јер је Худини увек био у изванредној физичкој кондицији, силно издржљив и отпоран, али свакако и захваљујући триковима који ни до данас нису објашњени. Пошто је више пута посматрао претставе тог невероватног мађионичара и атлете, сер Конан Дојл, творац Шерлока Холмса, тврдио је да Худини поседује неку натприродну моћ. Мађионичар се на то само насмејао и рекао: „Своје тајне нећу одати, али вас уверavam да у свему што чиним нема баш ничег натприродног.“

Худини, који је обишао готово све веће градове на свету и свугде пожњео огроман

Његов отац био је озбиљан, образован човек, који је желео да од свог сина начини научника. Али, Ерих је имао друге планове. Откако је у седмој години гледао акробате у једном путујућем циркусу, одлучио је да и сам постане артист. У једној колиби сатима је сваког дана у потаји вежбао разне вештине и када је две године касније исти циркус навратио у Елтон, Ерих је показао своју прву вештину: везан за ноге, с главом надоле, он је очним капцима вадио игле које су биле забијене у под!

Још 16 година мора да се чека

Своје артистичко име — Худини — изабрао је у ше-

та. Тек тада је настивио да у вежбава остали део тачке.

Пре него што је пошао на турнеју по Немачкој, 1906, Худини је пронашао једног познатог немачког браварског стручњака и данима, по десет часова дневно, радио с њим док није био сигуран да је савладао све системе немачких браве.

Та веома успешна турнеја завршила се и једном сјајном победом. Немачки полицајц Вернер Граф изјавио је новинарима да је Худини варалица и да су све лисице и ланци којима га везују на приредбама — подешени за његове потребе. Худини је Графа одмах оптужио за клевету. Пред судијама и поротом Граф је ставио Худинију на руке пар специјалних полицијских лисица за које се тврдило да их је немогућно отворити. Затим је, уз помоћ још двојице полицајца, од главе до пете обавио „шарлатана“ челичним ланцем који је на крају закачио великим катанцем. Погледавши га тако увезаног, Граф се насмејао Худинију: „Да видим шта ћете сад учинити!“

Четири минута касније, осмех му се следно на лицу: Худини је био слободан, ланци и лисице на поду, а судије и публика одушевљено су му пљескали.

Био је заиста уверен да ће доживети дубоку старост. Ипак је у педесетој години написао свој професионални тестамент и предао га адвокату на чување, с налогом да се отвори кроз педесет година.

Две године после тога Худини је изненадно умро, од инфекције ране коју је стекао у току једне претставе у Мон-треалу.

Још шеснаест година мораће да се чека док тајна мађионичара Худинија не буде објашњена.

ХУДИНИЈА

успех, био је шармантан и веома једноставан човек. Али увек је много вежбао, и то колико да одржи снажно тело толико и да савлада разне необичне вештине.

Једне вечери, причајући својим пријатељима како је и немачкој полицији у Берлину показао да за њега не постоји сигуран затвор, играо се узницом на којој је везао више веома чврсто затегнутих чворова. Говорећи и даље, скинуо је ципеле и чарапе и одвезао ове чворове — прстима ногу!

Худини је рођен 6 априла 1874. Прво име му је Ерих Вајс, а био је пето дете једног мађарског рабина који је емигрирао у Сједињене Америчке Државе и настанио се у малом граду Елтону.

снаестој години. Тако се назвао по имену чувеног француског мађионичара који је умро 1871. „То је једина ствар коју сам у свом занату позајмио“, говорио је касније. И то није било хвалисање: све невероватне прикове којима се прославио сам је измислио и нико после њега није био у стању да их понови.

Худини је марљиво припремао све своје тачке. Да би се извукао из закључаног сандука у коме је бачан у море, почео је вежба на тај начин што је сваког јутра пуштао хладну воду у каду и онда у њу завлачио главу. Све је дуже остајао под водом и после тромесечне вежбе без напора је могао да издржи четири мину-

ТОМАХАВК

ОСВЕТА ДЕВОЈКЕ ПОГЛАВИЦЕ

ЈЕДНЕ ЈЕСЕЊЕ НОКИ, НЕКИ ЗВОНАК ПРЕНУО ЈЕ СТРАЖАРЕ ОВЕ ТврЂАВЕ У ДИВЉИНИ.

ХЕЈ, БИЕДОЛИКИ! ТРАЖИМ ВЕЛИКОГ ЛОВЦА И ПРИЈАТЕЉА МОГ НАРОДА... ТОМАХАВКА!

НЕКА МЛАДА ИНДИЈАНКА... ИДИ, ЗОВИ ТОМАХАВКА!

ШТА, ТО ЈЕ ВЕЧЕРЊА ЗВЕЗДА, КЕРКА ПОГЛАВИЦЕ БЕЛОГ ОБЛАКА... ЦУПКАО САМ ЈЕ НЕКАД НА КОЛЕНУ!

НИКАД НЕКУ ЗАБОРАВИТИ СРЕКНЕ ДОНА, КАД СИ ДОЛАЗИО У НАШЕ СЕЛО, ТОМАХАВК! АЛИ, СРЕКА НАС ЈЕ САД, НАПУСТИЛА!

МОЈ ОТАЦ ТРЕБА ДА ДОНЕСЕ НЕКУ ВАЖНУ ОДЛУКУ... ПА БИ ВОЛЕО ДА СЕ С ТОВОМ ПОСАВЕТУЈЕ! ЗБОР ТОГА САМ ДОШЛА!

ХМ... ТО МОРА ДА ЈЕ ЗАИСТА ВАЖНО КАД ЈЕ ТЕБЕ САМО ПОСЛАО НА ПУТ!

ОДМОРИ СЕ ДОК СЕ ДЕН И ЈА СПРЕМИМО! СТИКИ ЊЕМО ДО ЗОРЕ У ТВОЈЕ СЕЛО!

ТВОЈЕ РЕЧИ ЗАГРЕЈАЛИ СУ МИ СРЦЕ, ТОМАХАВК! ТИ СИ ЗАИСТА ПРИЈАТЕЉ МОГ НАРОДА!

СУТРАДАН, ДОК ИХ ЈЕ МЛАДА ИНДИЈАНКА ВОДИЛА КРОЗ ЈЕДАН ТЕСНАЦ...

НИКАД НИСАМ ЧУО ЗА ОВАК ПРОЛАЗ, ВЕЧЕРЊА ЗВЕЗДО! ЈЕСИ ЛИ СИГУРАН ДА СМО НА ПРАВОМ ПУТУ?

ДА! ОВУ ПРЕЧИЦУ НЕДАВНО СУ ЛИ СИГУРНАМА ОТКРИЛИ НАШИ РАТНИЦИ!

ИЗНЕНАДА...

ЧУВАЈ СЕ! ЗАСЕДА!

РЕЦИ СВОЈИМ РАТНИЦИМА ДА СМО МИ ПРИЈАТЕЉИ, ВЕЧЕРЊА ЗВЕЗДО!

АЛИ, ДЕВОЈКА ЈЕ КУТАЛА... МОЖДА ТЕ НИЈЕ ЧУЛА, ТОМАХАВК!

ОБОДИ КОЊА, ДЕНИ! ОНИ СЕ НЕ ШАЛЕ... ПОСЛЕ ЊЕМО...

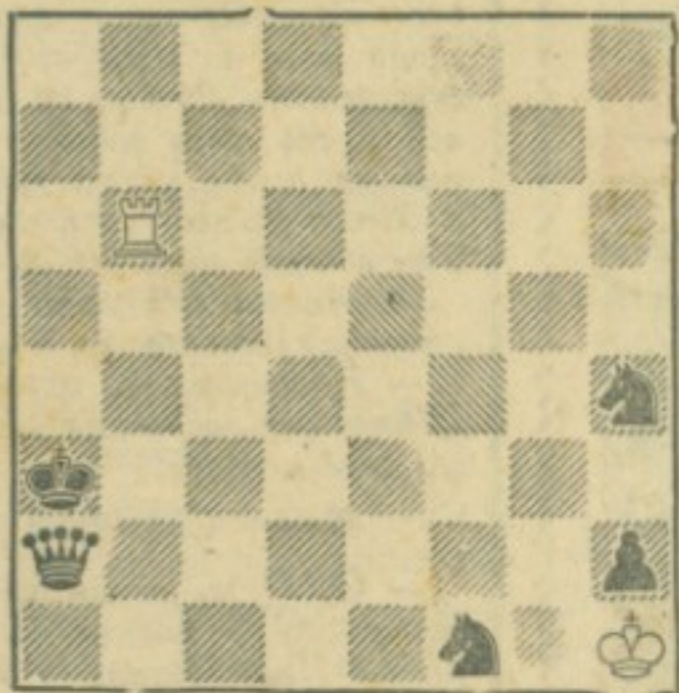
АЛИ, ПОКУШАЈ НИЈЕ УСПЕО...

МРЕЖЕ! УХВАЊЕНИ СМО!

НАСТАВИЋЕ СЕ

Учимо шах XVIII

Сада ћете видети једну занимљиву позицију. То је вечни шах топом, једином фигуром коју има бели, али такав вечни шах којим бели нуди противнику и ту своју једину фигуру.

Позиција је веома тешка за белог. Он има само топа, а црни даму, два скакача и пешака. Ако је црни на потезу, он ће својом дамом ићи на поље д5, дати беломе шах, а ту ће уједно бити и мат. Он може да матира белог и када скакачем дође на поље г3. Бели је, дакле, у сваком случају изгубљен; он је матиран у првом потезу ако црни треба да вуче. Али, ако је бели на потезу, партија се, на одређен начин, мора да заврши нерешено. Шта треба да уради бели?

Да топом даје црnome вечни шах! У овој позицији црни краљ не може да пређе на б-линију, на којој се налази бели топ, а он има само две могућности кад га тај бели топ почне да напада: да се стално, напред и назад, креће по а-линији, или да нападача однесе. Ако се креће, томе нема краја: то је вечни шах, нерешена партија. А ако однесе белог топа, бели после тога не би имао слободног места за свог краља, а пошто му краљ није нападнут, партија се завршава патом, дакле опет нерешено.

У чему се овај вечни шах разликује од она два која смо видели у претходним лекцијама? Тамо је бели давао вечни шах дамом, односно скакачем, а црни ни у једном случају није могао да однесе нападача. Овде бели даје вечни шах топом и црни може да однесе нападача, али бели то и хоће, да не би после тога могао да одигра никакав потез и да би се партија завршила нерешено. Овде бели даје свог топа, он га жртвује. (О жртвама у шаху биће доцније говора.)

У последњој лекцији случајно је на дијаграму изостао бели краљ. Пронађите му сами место а позиција да остане иста!

КОЛА И КОЊИ У САХАРИ?

Међу сликама и гравурама у камену, које су последњих година откривене на стенама у Сахари, налазе се и кочице с коњима. То је неке археологе навело на погрешне закључке. Ако су нам некадашњи уметници оставили овакве ликовне претставе, — кажу ови археолози — зар то није доказ да су се коњске запреге употребљавале за савлађивање простора у Сахари, која тада није била пушта као данас? Научници сматрају да су кола и коњи стигли у Сахару с Крићанима и Микеницима који су се тамо склонили после неуспешног похода на Египат 1200 године пре наше ере.

Професор Универзитета у Стразбуру Жилбер Пикар не слаже се са овим твђењем. Према његовом мишљењу, ликовне претставе кола и Сахари нису из тако далеке епохе. Оне су из другог или трећег века наше ере и не представљају пустињско свобраћајно средство. Уствари, то су риска кола која су у караванима између Триполиса и Судана пролазила једним делом Сахаре, а у већим местима учествовала и у тркама. Уметници које су привлачиле колске трке и коњи оставили су своја ликовна надахнућа на стенама Сахаре не пре више од 1700 до 1800 година.

ДА СЕ ЗАГОСПОДАРИ ВОДОНИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ

Совјетски физичар Курчатов, који је успео да температуру тешког водоника подигне на милион степени, дао је недавно мишљење о енглеском експерименту „Зета“. Под тим се, као што је познато, подразумева подвиг енглеских научника да помоћу тешког водоника изазову температуру од 5 милиона степени.

„Енглеска наука, рекао је професор Курчатов, постигла је са својом „Зетом“ веома висок домет. Међутим, наука која се бави контролом над термонуклеарним реакцијама налази се тек у стадијуму почетних експеримената и биће потребно још неколико година рада с променљивим резултатима, на коме ће морати да учествују научници целог света, да се створи први термонуклеарни реактор у индустријске сврхе“.

У Совјетском Савезу се интензивно ради на проналажењу начина којим би се укротила водонична енергија. Експериментира се у разним правцима, а резултати ће бити саопштени на другој светској конференцији за атомску енергију у мирнодопске сврхе која ће се одржати септембра ове године у Женеви.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

УЗНЕМИРЕНОСТ У БРИТАНИЈИ ЗБОГ »БОМБИ ОД ШЕЋЕРА«

У лондонском предграђу Сент-Мери Греју, лекари влажу велик труд да спасу руку једном тринаестогодишњем дечаку. У току неколико дана то је трећи случај осакаћења деце у овом предграђу које се догодило „бомбом од шећера“. Производња „бомби“ захватила је школску омладину као инфекција. Дечаци све чешиће пуне старе циви разним експлозивним материјалом, у жељи да тако начињену ракету избаце у вис. Гимназиска омладина је сазнала да експлозија може да се произведе ако се у шупљину неке циви стави шећер помешан с једним средством за уништавање коровског биља. Вест се брзо проширила од ђака до ђака, од школе до школе и од града до града. Да би „бомба“ одлетела што даље, потребно је да ње буде лака и зато деца најчешиће употребљавају шупље делове старих бицикла. Нажалост, начињене ракете свакодневно унесрећују неопрезне ђаке, тако да су школске власти и органи безбедности повели прави пропагандни рат против ове појаве. Упућени су расписи свим апотекама да не продају омладини никакво вештачко ђубриво или средство за уништавање корова, а на родитеље се апелује да забране деци производњу „бомби од шећера“.

МАГНЕТСКА ПОЉА ЗВЕЗДА

После једанаест година подробног испитивања неба, дошло се до открића 86 нових звезда за које је дефинитивно утврђено да имају магнетска поља. Амерички астроном Хорас Веркок изјавио је да постоји вероватноћа да ће се за још 65 звезда установити да имају магнетска поља.

ЈЕВТИНЕ КУЋИЦЕ

Неки архитекти у Француској дошли су до закључка да се могу градити и врло јевтине кућице — за свега 120.000

франака. Оваква кућа са сводом у облику ракете била би сарађена од керамике.

РАДИОАКТИВНОСТ ДУВАНСКОГ ПЕПЕЛА

Доктор Мајкел Еш (на енглеском „еш“ значи пепео), који врши научна испитивања у Лондону, сматра да је пепео дувана јако радиоактиван — осам до десет пута радиоактивнији од свакодневне хране и пића. Доктор Еш сматра да

у тој чињеници треба тражити узрок што извесна лица оболевају од рака на плућима. Испитујући дувански пепео, Еш је добио резултат који означава „опасну радиоактивност“. Овакво дејство сгорелог листа ове биљке последница је калцијума и рубидијума, али постоји могућност да се они отклоне.

На први поглед изгледа да мала количина радиоактивног зрачења аспањене цигарете не може да претставља нарочиту опасност. Но, не треба заборавити да се свакодневно дејство попуштених 20 цигарета са бира, тако да количина зрачења примљена у току живота пушача није за потцењивање. До данас је изречено много судова о штетности дувана, али су они веома различити. Не слажу се ни сва мишљења о Ешовим твђењима. Док их једни узимају као основу за даља проучавања, други им не прилажу научну вредност.

НИОБИЈУМ И ВАНАДИЈУМ ИЗ МОРА

Научници из Плимута, у Енглеској, извештавају да се из морске воде могу добити знатне количине метала ниобијума и ванадијума. По њиховом мишљењу, ови важни метали налазе се у већини меканичких морских животиња које их апсорбују из слане воде. Ниобијум, некад називан колумбијум, и ванадијум неопходни су за израду висококвалитетног челика у најпрецизнијој механици.

ЗА ЈЕДАН МИНУТ...

Према једном обавештењу које се заснива на статистикама Уједињених нација, на свету се сваког минута попуни око 1.700 тона дувана. За исто време попије се „само“ 50.000 литара вина и тива и око 840.000 шољица црне кафе.

... полиглот, реч која се обично употребљава да значи особу која говори више језика, уствари је назив за књигу у којој се налази један исти текст на више разних језика.

... име мушице цеце постало је прееначавањем речи ниси-ниси што на језику Банту-црнаца значи — мува.

... Багари, афрички Арапи-номади који живе западно од

кроз коју, изнад уста, па више лице на рогове но на зубе. Доњи очњаци такође су јој велики и избијају из уста као кљове код слона. Живи на острвима Целебесу и Буруу.

... Канал Ламанш преплаван је први пут још 1068 године. Овај

Белог Нила, употребљавају волове за — јахање.

... крајем Средњег века у Француској се веома много играла једна друштвена игра, слична овој нашој „Не љути се, човече“, која се звала „гушчији врт“, због тога што је на сваком деветом пољу табле била нацртана гуска.

... бабируса је по свом изгледу једна од најчуднијих животиња из рода свиња, глеску и постао ен-ђено име на малај-глески краљ.

подвиг извео је један витез из личне пратње Виљема Освајача, норманског војводе који је освојио Ен-ђа из рода свиња, глеску и постао ен-ђено име на малај-глески краљ.

Водоравно: 1) прилог; 5) врста воћа; 7) слани; 8) река у Италији; 10) старно мушко име; 11) један зачин; 12) боја коже; 13) отаџбински важне тачке; 14) река у Аустрији; 15) називак једног гунака из Првог устанка; 16) бојни отвор; 18) острво на Јадрану; 19) натпис на напосредном споменику; 21) кал; 22) место у Србији; 24) музички инструмент; 25) предлог; 26) врста птице; 27) староседелац Балканског Полуострва; 28) афирмација; 29) мелодија; 30) наша планина; 32) приповетка Милована Глишића.

Усправно: 1) град у Француској; 2) позив; 3) највећи сисар; 4) лична заменица; 5) домаћ Добрице Ђосића; 6) стилска фигура; 7) енглески економиста, претеча Адама Смита; 8) личност из народне поезије; 11) примитивна кућа у пољу; 13) планина северно од Кичева; 15) женско име; 17) врста јела; 19) француски књижевник (Пол); 20) спавање; 21) летовалиште у Шведенији; 23) мала стајаћа вода; 25) мушко име; 27) место у Срем-у; 29) прилог за место; 31) центар старе халдске културе.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) ал; 3) алат; 5) проклет; 7) пат; 8) мак; 10) ера; 11) лапа; 12) тиз; 13) осмо; 14) па-нама; 17) Нера; 18) Корина; 20) кафеа; 21) во; 23) уред; 24) Кав; 25) бел; 26) оро; 27) Тенеси; 30) „Сама“; 31) дв.

Усправно: 1) ало; 2) лак; 3) Арта; 4) Томас Ман; 5) парип; 7) пет; 9) као; 11) Довда; 15) ано-фелес; 16) нерад; 18) карат; 19) Авзон; 20) куџ; 22) оно; 24) коса; 28) нод; 29) емз.

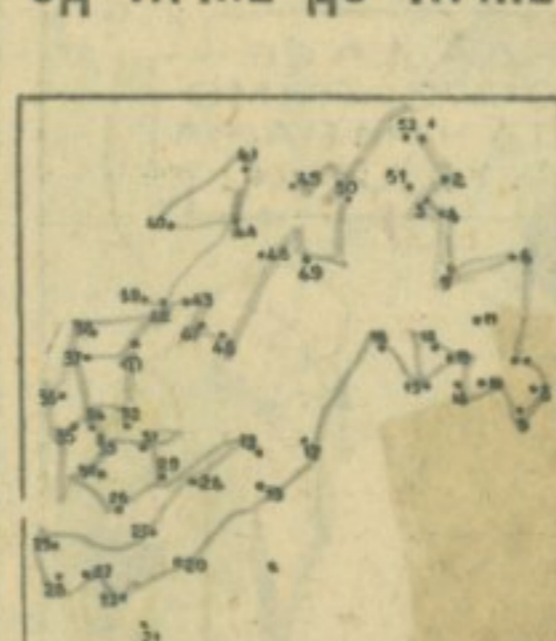
ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Расејани сликар

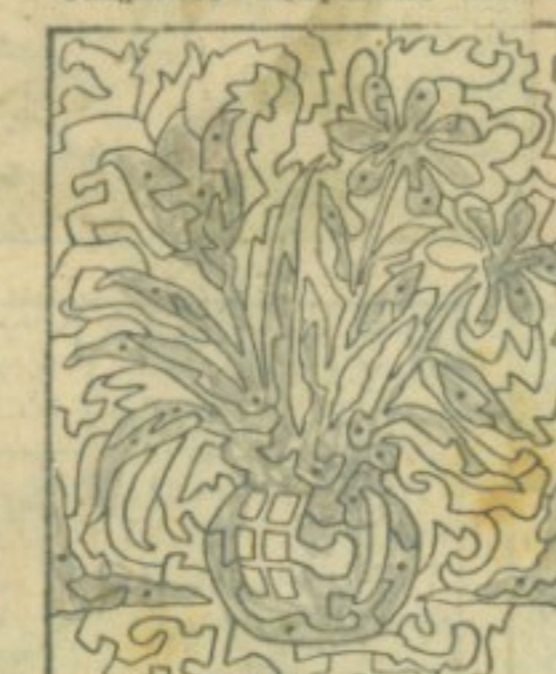
Види се да је овај пртеж радио неки расејан сликар, јер је начинио више грешака. Пронађите их! Да би вам било лакше, рећи ћемо вам да грешака има 12.

ОД ТАЧКЕ ДО ТАЧКЕ

Добро зашпиљеном црном оловком повуците непрекидну линију почев од тачке 1, па редом до 52. Тек тада ће те видети шта претставља овај скривени цртеж.

ЗА МАЛЕ ЦРТАЧЕ

жене тачкицом и добићете један леп цртеж!

СКРИВАЛИЦА

Мајка и ћерка пошле су у шетњу, али су се негде у-плашиле и попеле се на дрво. И сад су скривене међу гранама. Нађите их!

Лавиринт

Овај пас је пожурио мачку и прилично се удаљио од своје кућице, тако да сад не уме да се врати. Можете ли му ви наћи пут?

ШИЉА ПРОДАЈЕ КЛАВИРЕ

Шиља се запослио као трговачки помоћник и продавачи нота и музичких инструмената. Доводи се да је већ првог дана власник морао да изиђе неким послом и Шиља остаде сам у радњи. Улази једна муштерија: — Молим вас, хтео бих неколико комада за клавир. — Извините, — одговори Шиља, али ми продајемо само целе клавире!

ПАЈА СМУЧАР

— О, Пајо, откад те нисам видео! — поздравља Хорације Пају Патка. — Како је било зимус на скијању? — Па... скијање као скијање, — одговара Паја. — То ти је вештина у којој човек треба да свлада три тешка момента. Први је: стајати на скијама. Други: умети се зауставити... — А трећи? — Трећи је најтежи: остати непокретан 40 дана у ноћном у гипсу.

НЕВОЉЕ ПЕРЕ ЖДЕРВ

— Црни Перо, што ти је око молро а лице натечено? — упита Попај свог пријатеља Перу Ждерву. — То је зато што сам данас много јео. — Много јео? — Да, много више него што сам могао да платим.

ПИТАЊА ОДОЗГОРИ

Где је био Дивић-Град? Ко су били дијаци? Кад је излазио лист „Забавник“? Ко је био Диктис?

ОДГОВОР

ДИВИЋ-ГРАД је народни назив за римски амфитеатар у Пули. По народном причању, овај град у Истри саградиле су диве (девојке, виле) за једну ноћ да буде вечно почивалиште Марка Краљевића.

ДИЈАЦИ су били писари царских повеља у српској дворској канцеларији. Радиле су под управом логотега.

ЛИСТ „ЗАБАВНИК“, поучно-књижевни алманах, почео је да излази 1815 године у Бечу Димитрије Давидовић. У Бечу је изишло 7 књига (1815—1821), а у Србији четири књиге (1833—1836). „Забавник“ је био први српски алманах, по чијем је угледу покренуто доцније више алманаха.

ДИКТИС из Книоса, на Криту, био је по предању пратилац Идоменеја у Тројанском рату. Хомер га не помиње. Како се прича, он је на палиним листовима, феничанским језиком, водио дневник о Тројанском рату, који је после његове смрти с њим покопан у његовом родном граду. Тамо га је, како се прича, за владе римског цара Нерона, када се приликом потреса гроб отворио, нашао један пастир. Римски намесник Руф послао га је Нерону, а овај га је дао да се преведе на грчки језик и ставио га у своју библиотеку. Даље се прича да је у 4 веку тај дневник превео на латински језик неки Квинт Септимије.

Неки сматрају да Диктис, па према томе ни његово дело, никад није постојао, него да је дневник саставио тај тобожњи преводилац, — Квинт Септимије. Међутим, нађен је грчким језиком писан одломак једног романа о Тројанском рату, који је издат 1907 године. Диктисово дело, поред осталих, било је средњовековним писцима главни извор за описивање Тројанског рата.

ХАЈДУК СТАНКО ПО РОМАНУ Ј. ВЕСЕЛИНОВИЋА

